



МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ГОЛОВНЕ САНІТАРНО-
ЕПІДЕМІОЛОГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Міністерства охорони здоров'я
України
від 9 липня 1997 р. N 203

Державні санітарні правила і норми суднобудівних і судноремонтних об'єктів

1. Загальні положення

1.1. Державні санітарні правила і норми (надалі - Правила) суднобудівних і судноремонтних об'єктів підготовлені відповідно до [Закону України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення"](#).

1.2. ДСанПіН є загальнодержавним документом, обов'язковим для виконання суднобудівними та судноремонтними підприємствами і організаціями, підприємствами, установами і громадянами незалежно від відомчого підпорядкування і форм власності.

1.3. ДСанПіН поширюються на суднобудівні, судноремонтні об'єкти України, що проектується, будуються, реконструюються, експлуатуються і набувають чинності з моменту їх публікації.

1.4. ДСанПіН укладені відповідно до законодавства України щодо охорони здоров'я і санітарно-епідемічного благополуччя населення на її території і поширюються на всі суднобудівні (СБЗ) і судноремонтні (СРЗ) заводи, ремонтно-експлуатаційні бази флоту (РЕБФ) та ремонтні майстерні флоту (РМФ) морського і річкового транспорту України.

1.5. ДСанПіН встановлюють гігієнічні вимоги та норми для СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ, експлуатація яких може чинити несприятливий вплив на стан здоров'я працюючих чи санітарні умови проживання населення у зонах їх розташування, обмеження або зниження ефективності використання рекреаційних ресурсів.

1.6. ДСанПіН мають передбачати, попереджати і усувати існуюче забруднення акваторій СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ, повітряного середовища над їх територіями, атмосферного повітря й ґрунту, яке може привести до несприятливого впливу на здоров'я працівників, умови життя населення та використання рекреаційних ресурсів.

1.7. Контроль за дотриманням юридичними і фізичними особами вимог цих Правил здійснюється органами, установами і закладами державної санітарно-епідеміологічної служби (держсанепідслужби) України.

1.8. Проектно-кошторисна документація на СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ, що знаходяться у стадії будівництва, реконструкції або технологічного переобладнання, при наявності обґрунтованих відхилень від діючих норм, правил, ДСТ та інструкцій після набрання чинності цих Правил повинна бути узгоджена з органами держсанепідслужби.

1.9. Внесення будь-яких змін до погоджених із держсаннаглядом проектів СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ потребує додаткового рішення органів держсаннагляду, що погоджували проект, або вищих керівних органів держсанепідслужби.

1.10. Приведення у відповідність до цих ДСанПіН СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ, що введені в експлуатацію після чинності даних Правил, здійснюється у плановому порядку, погодженому з Міністерством транспорту і Департаментом морського і річкового транспорту, а також з органами держсанепідслужби.

1.11. Розташовані на СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ об'єкти, аналогічні відповідним промисловим підприємствам (ремонтні майстерні, гаражі, вузли технологічного зв'язку, обчислювальні центри, електростанції, котельні тощо), проектується за КД 31.31.15-88 "Норми технологічного проектування судноремонтних заводів" та іншими діючими на території України санітарними правилами та нормами, якщо відносно таких об'єктів цими Правилами не обумовлені спеціальні вимоги.

1.12. Порядок приймання СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ (цехів та ін. об'єктів) до експлуатації регламентується БНіП "Приймання до експлуатації завершених будівництвом підприємств, будинків і споруд" N III-3-76, "Інструкцією про склад, порядок розробки, погодження й затвердження проектно-кошторисної документації на будівництво підприємств, будинків і споруд" БНіП 1.02.01-85).

1.13. Вимоги до попередження забруднення об'єктів навколишнього середовища, несприятливої дії на здоров'я працівників і санітарні умови проживання населення, що входять до відомчих нормативних документів, повинні відповідати вимогам цих Правил, а показники стану навколишнього середовища - гігієнічним регламентам.

1.14. Особи, винні у порушенні ДСанПіН, несуть відповідальність згідно із законодавством України.

Відповідальність і контроль за виконанням Правил

1.15. Відповідальність за виконання вимог цих Правил покладається на відомства, що експлуатують СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ, здійснюють їх проектування, будівництво та реконструкцію.

1.16. Контроль за виконанням даних Правил покладається на басейнові, портові і лінійні санепідстанції, на територіальні установи держсанепідслужби згідно.

1.17. Відомчий контроль за станом навколишнього середовища на СБЗ, СРЗ здійснюють санітарно-промислові лабораторії.

2. Вимоги до проектування нового будівництва, розширення та реконструкції суднобудівних і судноремонтних об'єктів

2.1. Вимоги до території та генерального плану

2.1.1. Вибираючи територію для нових суднобудівних і судноремонтних об'єктів і розробляючи генеральний план, підбираючи майдани під будівництво підприємств (цехів) і розташовуючи на них виробничі будинки та споруди, повинні братися до уваги вимоги БНіП П-89-80 "Генеральні плани промислових підприємств", діючих ДСТ, Правил техніки безпеки та виробничої санітарії на підприємствах морського і річкового транспорту, інших відомчих нормативних документів.

2.1.2. Вибір майданів та акваторії для будівництва морських і річкових суднобудівних і судноремонтних об'єктів та пов'язаних із ними обслуговуючих і допоміжних об'єктів житлового та культурно-побутового будівництва повинен провадитись відповідно до діючих або розроблюваних проектів (схем) планування та забудови даного населеного пункту або схеми планування й генерального плану даного промислового району.

2.1.3. Вибір та узгодження з органами та установами держсаннагляду майдану під будівництво провадиться за порядком, що встановлений [СанПіН "Охорона поверхневих вод від забруднення" N 4630-88](#).

2.1.4. Майдан, що відводиться під будівництво СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ, а також селища при них, повинен, як правило, відповідати санітарним вимогам із урахуванням:

- використання земельної ділянки у минулому;
- безперешкодного стоку атмосферних вод;
- розташування у незатоплюваній, підвищеній, незаболоченій місцевості;
- його прямого сонячного опромінення і природного провітрювання;
- розсіювання в атмосферному повітрі промислових викидів і умов туманоутворення.

Рівень стояння ґрунтових вод повинен бути нижче забудови підвалів (льохів) або ж повинні застосовуватись варіанти проектів для водонасичених ґрунтів.

2.1.5. Виробничі будинки й споруди СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ слід розташовувати відносно житлових забудівель з підвітряного боку для вітрів переважаючого напрямку з урахуванням санітарно-захисних зон, розміри яких в ДСП 173-96.

2.1.6. Розташування будинків і споруд на території СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ повинно здійснюватися з урахуванням зонування промайдану на передзаводську, виробничу, підсобну та складську зони. Санітарні розриви між будинками та спорудами повинні бути узгоджені з органами держсанепідслужби.

2.1.7. На майдані, що вибирається під будівництво СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ, повинні бути умови для забезпечення водою, відведення стічних вод, для тимчасового зберігання твердих відходів.

2.1.8. При виборі території і проектуванні СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ необхідно передбачати умови, при яких прилеглий до них населений пункт мав би вихід до моря, озера, річки або водосховища (вище за течією).

2.1.9. Проект на будівництво нових, реконструкцію чи розширення діючих СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ повинен вміщувати матеріали щодо захисту навколишнього природного

середовища, які передбачають заходи забезпечення гігієнічних норм і правил, санітарної охорони атмосферного повітря, води водоймищ і ґрунту від забруднення стічними водами, шкідливими промисловими викидами в атмосферу і промисловими відходами. Проект повинен передбачати сучасний рівень організації технологічного процесу, що полегшує працю й забезпечує найвищу продуктивність у процесі роботи.

2.1.10. У проекті повинно бути передбачене випереджаюче будівництво будинків і приміщень культурно-побутового призначення, споруд, пов'язаних із захистом навколишнього середовища, приміщень і майданчиків для занять фізкультурою та виробничою гімнастикою.

2.1.11. При частковому введенні в експлуатацію суднобудівних і судноремонтних об'єктів окремими пусковими комплексами повинні бути передбачені на кожному етапі всі заходи для нормальних санітарно-побутових і безпечних умов праці й захисту навколишнього середовища.

2.1.12. У санітарно-захисній зоні припускається розташування тільки будинків обслуговуючого й підсобного призначення (адміністративні будинки, гаражі, склади, вузли телефонного зв'язку, трансформаторні підстанції та ін.).

2.1.13. Величина санітарного розриву між сусідніми виробничими або службовими приміщеннями СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ, що освітлюються через віконні прорізи, повинна бути не менше висоти найбільшого з цих будинків. За висоту будинку приймається відстань від планової позначки території до карнизу будинку. Будинки і спорудження на майданчиках СБЗ, СРЗ слід розташовувати так, щоб у місцях організованого або неорганізованого повітрязабору системами вентиляції і кондиціонування вміст шкідливих речовин у зовнішньому повітрі не перевищував 30 % гранично допустимі концентрацій (ГДК) для робочої зони виробничих приміщень.

2.1.14. При компануванні СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ слід урахувати необхідність постійного обміну води й запобігання її застою в акваторії СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ та окремих їх ділянок (ковшах, гаванях та ін.).

2.1.15. При реконструкції СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ та їх об'єктів, що розташовані у межах населених місць, розміри санітарно-захисної зони (СЗЗ) слід встановлювати за спільним рішенням органів держсанепідслужби і Держбуду.

2.1.16. Вміст шкідливих речовин в атмосферному повітрі навколо СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ у межах зовнішнього кордону СЗЗ не повинен перевищувати ГДК для повітря населених місць і 0,8 ГДК у районах зон рекреації.

2.1.17. СЗЗ від СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ до санаторіїв, будинків відпочинку, дитячих закладів, пляжів, лікувальних установ та ін. повинна прийматися із збільшенням у 1,5 - 2 рази за погодженням з місцевими санепідстанціями й регіональними управліннями охорони й раціонального використання природного середовища.

2.1.18. Розміри СЗЗ від ділянок СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ, які є джерелами шуму, встановлюються відповідно до акустичних розрахунків, проведених згідно з БНіП П-12-77 "Захист від шуму", а від ділянок, які є джерелами електромагнітних полів - ДСТ 12.1.006-84 "Електромагнітні поля радіочастот. Припустимі рівні на робочих місцях і вимоги проведення контролю" та "Державними санітарними нормами і правилами захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань" 239-96.

2.1.19. Територія СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ повинна бути упорядкована, озеленена відповідно до вимог БНіП П-89-80, "Технічних вимог проектування зелених насаджень і санітарно-захисних зон промислових підприємств". З боку житлової зони повинна бути смуга дерево-кущових насаджень шириною не менш як 50 м.

2.2. Вимоги до основних і допоміжних виробничих комплексів, будинків і споруд, перевантажувальних машин і механізмів

Загальні вимоги

2.2.1. Промислові будинки й споруди, виробничі приміщення, їх інженерне устаткування (опалення, вентиляція, енергопостачання і т. ін.) повинні відповідати вимогам діючих будівельних норм і правил, затверджених Держбудом і нормативною документацією, що затверджена Міністерством охорони здоров'я України щодо санітарного утримання приміщень, території, устаткування виробничих підприємств, запобігання й усунення існуючого забруднення акваторій і повітряного середовища підприємств на їх території, атмосферного повітря й ґрунту у зонах їх розташування, яке може привести до несприятливого впливу на працівників СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ та мешканців суміжних житлових зон.

2.2.2. Об'ємно-планувальні й конструктивні рішення виробничих будинків (цехів, дільниць і т. ін.) повинні відповідати вимогам БНіП 2.09.02-85 "Виробничі будинки промислових підприємств. Норми проектування" [13] та СН 245-71 [2], урахувати норми технологічного проектування. Ці ж документи враховуються при виконанні вимог при зміні технологічних процесів, розширенні виробничих потужностей, введенні у дію нового обладнання, інтенсифікації процесів виробництва та інших необхідних змінах на підприємствах СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ.

2.2.3. Конструктивні рішення виробничих будинків повинні враховувати специфіку клімато-географічних зон України.

2.2.4. Виробничі, службові й допоміжні будинки й споруди, обладнані причали, доки сухі й плавучі, сліпи, елінги та ін., що розташовуються на територіях СБЗ і СРЗ, повинні відповідати вимогам виробничого процесу, будівельних норм і правил (БНіП), санітарних норм (СН і СанПіН), діючих державних галузевих стандартів, керівних документів (КД), правил техніки безпеки та виробничої санітарії.

2.2.5. Автомобільні й залізничні шляхи, тротуари, пішохідні доріжки на території СБЗ і СРЗ повинні відповідати вимогам будівельних норм і правил щодо їх облаштування й утримання.

2.2.6. Ширина проїздів, проходів від головного шляху, ширина прорізів у цехах, розриви між будинками й спорудами повинні відповідати нормативним розмірам, габаритам транспортних засобів, розмірам транспортованих заготовок, деталей і механізмів і забезпечувати проходи по обидва боки від цих габаритів шириною не менш 0,7 м і мати чітко позначені кордони, окреслені білими лініями або що їх замінюють, знаками шириною (або розміром) не менш як 50 мм.

2.2.7. Шляхи, причали й майданчики повинні мати тверде покриття з нахилом для стоку води. Під'їзди й підходи до пожежних водоймищ, резервуарів і гідрантів повинні бути постійно вільними.

2.2.8. Ділянки шляхів підприємства, що ремонтуються, повинні бути облаштовані відповідним огороженням, знаками, що забезпечують безпеку руху людей і транспорту як у день, так і вночі.

2.2.9. Пішохідні тротуари повинні бути піднесені над дорогою не менш ніж на 12 см. У випадку неможливості виконання цієї умови пішохідні доріжки розмічують білими лініями шириною не менш 10 см, а небезпечні місця огорожують поручнями.

2.2.10. Перехрестя автомобільних і залізничних шляхів повинні бути обладнані засобами попередження наїзду. Головки рельсів повинні бути урівень з ґрунтом.

2.2.11. Об'єднувати в одному будинку виробництва й дільниці з різними санітарно-гігієнічними умовами не рекомендується, оскільки таке розташування вимагає розробки додаткових заходів запобігання впливу шкідливих факторів на всіх працюючих у даному приміщенні (ізоляція, екрани, повітряні заслони і т. п.).

2.2.12. Відділення і дільниці цехів, виробничий процес у яких супроводжується забрудненням повітря або технологічним, виробничим шумом, повинні розташовуватися в ізованих приміщеннях із проходами й прорізами, що щільно зачиняються.

2.2.13. Зовнішні транспортні брами виробничих цехів повинні обладнуватися механізмами відкриття, заблокованими із повітряно-тепловими заслонами. Повітряно-теплові заслони повинні передбачуватися згідно з технологічними вимогами і БНіП 2.04.05-91 "Опалення, вентиляція і кондиціонування".

2.2.14. Для стін, стель і поверхонь конструкцій виробничих приміщень слід передбачати оздоблення, що запобігає сорбції шкідливих речовин і дозволяє їх легко прибирати й мити.

2.2.15. Кольорове оздоблення інтер'єрів приміщень повинне відповідати "Вказівкам до проектування кольорового оздоблення інтер'єрів виробничих будинків промислових підприємств".

2.2.16. Конструкція підлог повинна відповідати характеру виробничих процесів і відповідати вимогам БНіП 2.03.13-80 "Підлоги". Матеріали покриття підлог повинні бути стійкими відносно хімічного впливу й запобігати сорбції шкідливих речовин.

2.2.17. Розташовувати виробничі приміщення у підвалах *забороняється*. У підвальних приміщеннях можна розташовувати транспортні комунікації сировинних матеріалів, насосні і т. ін., що вимагають тільки короточасного періодичного перебування персоналу.

2.2.18. Цехові й заводські лабораторії повинні розташовуватись в ізованих приміщеннях.

Суднобудівельні й суднопідіймальні споруди.

2.2.19. Суднобудівельні й суднопідіймальні споруди (сухі й плавучі доки, сліпи, елінги, склізи, стапельні майданчики, синхроріфти та ін.), їх будова й експлуатація повинні відповідати вимогам "Правил технічної експлуатації суднопідіймальних споруд ММФ", "Правил технічної експлуатації сліпів і елінгів", "Вказівок по проектуванню

суднопідіймальних споруд", ДНАОП 0.00-1.02-92 "Правила влаштування і безпечної експлуатації ліфтів".

2.2.20. Для захисту доків і працюючих там людей від повітря, снігу й льоду необхідно передбачати спеціальні вітрозахисні пристрої у вигляді металевих або брезентових затулочок, заслонів та ін., обладнання доків будовами, щоб запобігти потраплянню льоду на стапель-палубу, й укриття від опадів.

2.2.21. Для обігрівання людей і робочих місць у холодну пору року необхідно передбачати застосування установок із панелями газового інфрачервоного випромінювання, що монтуються на переносних панелях. При експлуатації газових пальників необхідно дотримуватися заходів попередження пожеж, вибухів й отруєнь. Для захисту від вітру й опадів пальники повинні бути обладнані кожухами.

2.2.22. Виконуючи роботи на висоті, необхідно застосовувати інвентарні риштування, підмостки й т. ін. Усі риштування повинні бути обладнані поруччям висотою 1 м і з бортовими дошками внизу висотою не менше 15 см.

2.2.23. Усі причали, добудовані набережні, пірси, по яких пересуваються й працюють люди, рухається безрельсовий транспорт, повинні бути обнесені по краю міцними бортовими брусами (колесовідбивачами).

2.2.24. Вирізи, люки, горловини на відкритих палубах і у приміщеннях повинні бути закритими або мати огороження. По бортах судна і з боку відкритих частин секцій повинні бути встановлені огороження висотою не менше 1,1 м.

2.2.25. Робочі місця, що розташовані вище 0,5 м від рівня землі чи суцільного перекриття, повинні бути обладнані огороженням аналогічно даним, наведеним у п. 2.2.24 цих Правил.

2.2.26. Для пересування людей по набору палуб, платформ, днищевих секцій повинні встановлюватися щити з відповідним огороженням до них.

Копри для розробки металобрухту

2.2.27. На СБЗ і СРЗ, що будуються й реконструюються, копри для розробки металобрухту повинні розташовуватися не ближче 100 м від виробничих приміщень і проїжджих доріг. На діючих СБЗ, СРЗ, до їх реконструкції тимчасово припускається розташування копрів ближче 100 м до будинків і споруд при умові, що входи й виходи останніх поверхні у бік протилежний від копра, а віконні прорізи їх надійно огорожені міцними ґратами або сітками.

2.2.28. Територія копрового подвір'я повинна бути огорожена й забезпечена написами, що забороняють доступ стороннім особам до зони копра. Копрові подвір'я повинні бути оснащені попереджувальними світловими й звуковими сигналами, що сповіщають про роботу копра. Приміщення копра повинно бути оснащено пристроєм блокування дверей входу із пусковим механізмом копра, що забезпечує відключення механізму при відкриванні дверей.

Корпусний цех

2.2.29. Дільниці очистки й ґрунтовки листової й профільної сталі, ремонту й випробувань якірних ланцюгів, очистки й фарбування якірних ланцюгів слід розташовувати на відкритому майданчику чи під навісом.

2.2.30. На ділянці плазових і розмічальних робіт усе верстатне обладнання повинно бути зосереджене на окремому майданчику. Для плаза площею менше 500 м² припустиме встановлення верстатного устаткування у приміщенні розбивочного залу.

2.2.31. Комори для зберігання фарб і розчинників повинні знаходитись поза приміщенням плазу.

2.2.32. На дільницях збирально-зварювальних і наплавочних робіт постійні місця вогняних робіт повинні задовольняти наступним вимогам:

- площа кожного робочого місця, крім площі, яку займає обладнання й проходи, повинна бути не менш ніж 4,5 м²;

- проходи повинні бути шириною не менше 1 м;

- вільна висота приміщення від рівня підлоги до низу виступу конструктивних елементів безпосередньо над робочими місцями повинна бути не менше 3,2 м;

- дільниці для проведення вогняних робіт, як правило, повинні розташовуватися на 1-му поверсі будинку.

2.2.33. У багатопрольотних будинках з метою попередження попадання зварювального аерозолу до приміщень, де зварювання не відбувається, прольоти вздовж лінії поділу повинні мати перегородки, що не досягають підлоги на 2,5 м.

2.2.34. Для дільниць плазмової обробки виробів повинні відводитися приміщення або ізольовані ділянки цеху із розташуванням зварювальних постів попід зовнішніми стінами будинків. Висота приміщення від рівня підлоги до стелі повинна бути не менше 3,5 м. Вільна площа, що не зайнята устаткуванням, на кожного працюючого повинна бути не менше 10 м².

2.2.35. При проектуванні дільниць для зварювання слід керуватися "Санітарними правилами при зварці, наплавленні і різці металів" N 1009-73.

2.2.36. Зварювання, наплавлення й різання дрібних і середніх виробів на стаціонарних місцях слід проводити у кабінах із відкритим верхом. Між обшивкою кабіни й підлогою повинні бути розриви не менше 50 мм. При роботі, пов'язаній із застосуванням захисних газів, обшивка кабіни по всьому периметру не повинна досягати підлоги на відстань 300 мм за ДСТ 12.3.002-75 "Процеси виробничі. Загальні вимоги безпеки".

2.2.37. Площа кабіни відповідно до вимог ДСТ 12.3.003-86 "Роботи електрозварювальні. Загальні вимоги безпеки" повинна бути достатньою для розміщення зварювального устаткування, стола або індуктора та виробів, що підлягають обробці. Вільна площа кабіни на один зварювальний пост повинна бути не менше 3 м².

2.2.38. Зварювальне обладнання повинно розташовуватися так, щоб забезпечити наступні мінімальні відстані: між однопостовими зварювальними агрегатами, між зварювальними трансформаторами й для проходу робітників - не менше 0,8 м; між стаціонарними

багатопостовими зварювальними агрегатами для проходу - не менше 1,5 м; від стінки до одного багатопостових зварювальних агрегатів - не менше 0,3 м; від кінця агрегату, де розташований колектор або кільце, до стінки - 0,5 м; між автоматичними зварювальними установками - не менше 2 м; проходи з кожного боку при автоматичному зварюванні під шаром флюсу великих виробів не менше 1,2 м.

2.2.39. При плазмовій обробці виробів джерела плазми слід розташовувати поза приміщенням, де проводяться роботи. Управління плазмовими процесами й джерелами плазми необхідно робити дистанційними від спеціальних пультів.

2.2.40. Дільниці підготовки зварювальних матеріалів слід розташовувати в окремому приміщенні, що обладнане механічною вентиляцією.

Механоскладальні цехи

2.2.41. Проектування і обладнання механозбиральних цехів повинно відповідати вимогам ТНТП 07-92 "Механообробні і складальні цехи" і ТНТП 11-92 "Ремонтно-механічні цехи".

У механоскладальних цехах в окремих відгороджених приміщеннях біля зовнішньої стінки з виходом назовні необхідно розташовувати: емульсійну станцію, дослідну станцію (ДВЗ), комору мастильних і обтиральних матеріалів, дільницю зарядження термосистем суднової автоматики, дільницю випробування й консервації паливної апаратури, фарбувальну дільницю, будь-які виробництва з виділенням токсичних речовин.

В окремих відгороджених приміщеннях слід розташовувати відділення ремонту паливної апаратури, випробувальну станцію (СВМ), мийнодефектоскопічне відділення, заточувальне відділення, дільницю зварювання й наплавлення, дільницю паяння термосистем суднової автоматики.

2.2.42. Для виконання постійних робіт пневматичним ударним інструментом повинно бути виділене спеціальне приміщення або окреме робоче місце, що огорожується переносними чи стаціонарними звукопоглинаючими екранами, висота яких залежить від оброблюваного виробу, але не менше 2 м.

2.2.43. Пульт управління випробувальної станції ДВЗ повинен знаходитись у відгородженому звукоізолюваному приміщенні.

2.2.44. Загальні розміри випробувальної станції ДВЗ повинні відповідати умовам безпечного обслуговування й ремонту обладнання. Проходи повинні забезпечувати можливість монтажу й обслуговування випробувального стенда й бути завширшки по менше 1,5 м, а відстані між обладнанням будинку (або виступаючою частиною) не менше 1 м.

Електроремонтний цех

2.2.45. Проектування випробувальних станцій електромашин повинно відповідати вимогам ТНТП 12-92 "Електроремонтні цехи (відділення)" і розділу 2 КД 31.83.01-80 "Вимоги безпеки праці, які повинні враховуватися при проектуванні судноремонтних заводів ММФ", "Правил застосування і використання засобів захисту, що використовуються в енергоустановках", "Правил техніки безпеки при експлуатації електроустановок".

2.2.46. У приміщеннях просочувально-сушильної діляниці просочувальні ванни повинні підвищуватися над рівнем підлоги або обслуговуючої поверхні не менше, ніж на 0,8 м (з відкритою покривкою). При розташуванні ванни нижче цього рівня необхідно передбачити огороження до висоти 0,8 м.

Цехи електрорадіонавігації і зв'язку

2.2.47. При проектуванні приміщень електрорадіонавігаційних робіт і радіозв'язку необхідно дотримувати вимог ДОТ 12.1.006-84 "Електромагнітні поля радіочастот. Допустимі рівні на робочих місцях і вимоги до проведення контролю".

2.2.48. Для налагодження високочастотної частини РЛС, окремих ЕБЧ генераторів, УКХ радіостанцій, генераторів передавальних пристроїв і т. ін. слід передбачити у проектах різні типи поглиначів потужності, еквіваленти навантажень.

2.2.49. Для перевірки індикаторних, приймальних, РДС, коли не випромінюючих антен), слід обчислювальних, управляючих і т. ін. систем потрібно відключення генераторних і високочастотних пристроїв (передавачів, антен), слід передбачити у проектах імітатори цілі.

Трубооброблюючі цехи

2.2.50. Приміщення трубооброблюючих цехів проектується за вимогами ТНТП 09-92 "Цехи по ремонту трубопроводів, санітарно-технічних влаштувань і теплоенергетичного обладнання".

На ділянках холодної обробки труб при гідравлічних випробуваннях робочі місця не повинні проектуватися навпроти заглушок, пробок, фланцевих з'єднань і швів.

2.2.51. Діляниці обробки пластмасових труб, лудильно-заливальних робіт слід розміщувати в окремих приміщеннях біля зовнішніх стін будинку.

Цех металопокриття

2.2.52. Цехи металопокриття проектується за вимогами ДСТ 12.3.008-75 "Виробництво покриттів металевих і неметалевих неорганічних. Загальні вимоги безпеки", ТНТП 06-92 "Цехи металопокриття" повинні розташовуватися, як правило, в одноповерхових будинках. Допускається також розташування виробничих приміщень на перших поверхах багатоповерхових будинків при умові відокремлення цього приміщення від інших глухою стіною.

2.2.53. При розташуванні цеху металопокриття у багатопрольотному корпусі останній по можливості слід розташовувати біля зовнішньої стіни (у крайніх прольотах) для створення умов природного провітрювання відповідно до вимог Правил техніки безпеки і виробничої санітарії при нанесенні металопокриттів.

2.2.54. Зберігання хімічних речовин слід передбачити у спеціально обладнаних приміщеннях (коморах) окремо за групами в залежності від їх властивостей до хімічного впливу (однієї речовини на іншу).

2.2.55. Ділянки гарячого металевого покриття і полірувальні ділянки повинні розташовуватися в ізольованих окремих приміщеннях.

2.2.56. На ділянці хімічного очищення труб і деталей ширина проходів між повздовжніми рядами ванн і стіною та між торцями ванн і стіною повинна бути не менше 2 м. Припустиме місцеве звуження відстані між ваннами й колонами будинку та стояками естакад, що несуть шино- або матеріалопроводи, ця відстань повинна бути не менше 1,5 м про умові обов'язкового покриття колон, стояків у проході до висоти 2,5 м ізоляційними матеріалами.

Ширина проїздів у виробничих приміщеннях цеху повинна забезпечувати вільний прохід шириною не менше 0,7 м.

2.2.57. Висота ванн від рівня підлоги робочого майданчика, згідно з ДСТ 12.3.008-75 повинна бути у межах 0,85 - 1 м.

2.2.58. Усі органи керування на робочих місцях слід розташовувати на висоті 1 - 1,6 м від рівня підлоги при обслуговуванні стоячи.

2.2.59. Ванни гарячого цинкування розташовані на рівні підлоги (настилу робочого майданчика) повинні мати по всьому периметру огороження висотою не менше 1 м. Робочий майданчик по периметру ванни повинен мати металевий настил і обшивку по низу огороження висотою 0,15 м.

2.2.60. При проектуванні дільниць гарячого цинкування необхідно керуватися вимогами ГСТ 5.9039-71 "Покриття захисне цинкове сталевих судових трубопроводів".

Доковий цех

2.2.61. Дільниця ремонту гребних гвинтів повинна розташовуватися в окремому приміщенні.

2.2.62. Такелажна дільниця повинна розташовуватися в окремому приміщенні.

2.2.63. На дільниці захисного покриття валопроводів проведення робіт з епоксидними смолами, включаючи виготовлення клеїв, шпаклівок, лакофарбових та інших матеріалів на основі епоксидної смоли, а також нанесення їх на вироби повинні виконуватись за вимогами "Санітарних правил при виробництві і використанні епоксидних смол та матеріалів на їх основі" № 5159-89 в ізольованих приміщеннях. У разі непостійного застосування епоксидних смол у невеликих кількостях (до 2 кг) припустиме проведення названих робіт у загальному приміщенні на спеціально визначених робочих місцях, що мають витяжну вентиляцію, при працюючій у приміщенні загальній вентиляції.

2.2.64. У місцях, де проектується виробництво, зважування, дозування і завантаження матеріалів, що входять до складу компаунду, слід передбачати місцеву витяжну вентиляцію.

2.2.65. У приміщеннях, де використовуються компаунди, повинна бути підведена холодна і гаряча вода.

2.2.66. На дільниці ремонту інструменту для докових малярних робіт ремонт контрольно-вимірювальних приладів повинен здійснюватися у спеціалізованих майстернях.

2.2.67. Приміщення, де здійснюються випробування інструменту, необхідно відокремити від суміжних приміщень перегородкою.

Деревообробні цехи

2.2.68. Проектування деревообробних цехів повинно здійснюватися за вимогами ДСТ 12.3.042-88 "Деревообробне виробництво. Загальні вимоги безпеки", ТНТП 13-92 "Деревообробні цехи".

Оздоблювальну дільницю при розташуванні у загальних виробничих корпусах слід розташовувати:

- в одноповерхових будинках - під зовнішньою стіною з віконними прорізами, горішним ліхтарем або покриттям, що легко скидається;

- у багатоповерхових будинках - на верхніх поверхах; розташовувати оздоблювальні дільниці у підвальних або цокольних приміщеннях не припустимо.

2.2.69. Оздоблювальні дільниці та їх комори з лакофарбовими матеріалами повинні бути відокремлені від інших виробничих дільниць та один від одного протипожежними стінами.

2.2.70. На клеєвиготовлювальній дільниці, клей повинен виготовлятися в ізольованому приміщенні, обладнаному витяжними пристроями типу витяжних шаф, із подачею припливного повітря до робочої зони.

2.2.71. На дільниці просочування деревини антисептиком відходи, що отримані при асептуванні, підлягають усуненню до спеціально збудованих ізоляторів (окремо для рідинних і твердих).

2.2.72. Приміщення на дільниці просочування деревини антисептиками повинні бути забезпечені умивальниками із гарячою та холодною водою.

2.2.73. На парусно-обойній дільниці роботи ручного та машинного скубання й висічки мочали, морських трав та інших набивальних матеріалів, а також розбирання старих матеріалів, диванів та іншої суднової меблі повинні виконуватися в окремому приміщенні.

Термічні цехи

2.2.74. Термічні цехи слід проектувати відповідно до вимог ДСТ 12.3.004-75 "Термічна обробка металів. Загальні вимоги безпеки і ТНТП 17-92 "Термічні цехи, ділянки".

Термічні цехи, як правило, повинні розташовуватися в одноповерхових будинках висотою не менше 8 м. Для окремих термічних дільниць, а також у випадку розташування агрегатів термічної обробки у потоці за погодженням із органами санепідслужби припустиме зменшення висоти приміщень.

2.2.75. Термічні дільниці у багатоповерхових будинках треба розташовувати тільки на останньому поверсі. Якщо за умовами технологічного процесу термічні дільниці розташовуються на інших поверхах багатоповерхових будинків, то необхідно передбачати теплоізоляцію перекриттів, щоб зменшити надходження тепла на вищий поверх.

2.2.76. Пічний проліт, а також відділення й дільниці із значним тепловим газовиділенням від технологічного устаткування й тепловиділенням від нагрітих предметів необхідно розташовувати найбільш подовженим боком уздовж зовнішніх стін будинку.

2.2.77. Не менш як 60 % зовнішнього периметра будинку термічного цеху повинно бути вільним від побутових і допоміжних прибудов, відділених глухими стінами або перегородками від виробничих приміщень.

2.2.78. Розташування прибудов і відстані між ними повинні забезпечувати можливість влаштування прорізів для природного проходження повітря у приміщення цеху.

2.2.79. Ширина проїзду у термічному цеху повинна бути не менше 2 м при одnobічному русі транспорту та 4 м - при двобічному.

2.2.80. Нагрівальні печі і гартувальні преси слід розташовувати так, щоб працівники, які їх обслуговують, не зазнавали дії променистого тепла одночасно від завантажувальних вікон двох і більше нагрівальних печей. Розташування нагрівальних печей повинно виключити необхідність перенесення нагрітих виробів проходом або проїздом.

2.2.81. Гартувальні ванни, заглиблені у підлогу, повинні виступати над рівнем підлоги на висоту 1 м. У випадку меншої висоти вони повинні бути огорожені бар'єром висотою 0,8 м.

2.2.82. Приготування твердого карбюризатора і очистка від пилу відпрацьованого карбюризатору повинні здійснюватися в окремому ізольованому приміщенні.

2.2.83. Печі газової цементації повинні обладнуватися спеціальним пристроєм для відведення відпрацьованих газів та їх допалення. Допалення відпрацьованих газів треба здійснювати під витяжним пристроєм над піччю, над виходом газів із підводної труби.

2.2.84. Установки струмів високої частоти треба розташовувати у спеціальному приміщенні.

Лабораторії

2.2.85. Хімічна, хіміко-технологічна, промислово-санітарна лабораторії ЦЗЛ повинні проектуватися відповідно до вимог ТНТП 14-94 "Загальнозаводські лабораторії", Положення про санітарну лабораторію на промисловому підприємстві і розташовуватися в окремому приміщенні. У разі розташування лабораторії у багатоповерховому будинку дільниці випробовування палива і мастил слід розташовувати на останньому поверсі (під дахом).

2.2.86. Лабораторія випробовування пластмас повинна розташовуватися в окремому приміщенні.

2.2.87. Лабораторії рентгено- і гамма-дефектоскопії за своїм улаштуванням повинні відповідати вимогам спеціальних правил техніки безпеки і захисту від рентгенівських променів, а також Правил охорони праці у промисловій гамма-дефектоскопії, Правил облаштування й експлуатації рентгенівських кабінетів і апаратів з дефектоскопії.

2.2.88. Вимірвальна лабораторія повинна розташовуватися не вище 1-го поверху. Приймальна й промивальна повинні розташовуватися в окремому приміщенні.

Склади

2.2.89. Складські приміщення СБЗ, СРЗ повинні відповідати вимогам БНіП 2.11.01-85 "Складські будинки і споруди загального призначення" і ТНТП 15-92 "Загальнозаводські склади".

2.2.90. Ворота та інші пристрої, що відкриваються, повинні бути зроблені так, щоб запобігти проникненню щурів, а на складах, що опалюються, облаштовані тепловими завісами.

2.2.91. Застосування автонавантажувачів, що не оснащені нейтралізаторами вихлопних газів, у складах, які не обладнані примусовою вентиляцією, не допускається.

2.2.92. Проектування і обладнання складів матеріально-технічного постачання, виробничих складів та інших складських приміщень повинно здійснюватися відповідно до вимог КД 31.31.15-88 і ВБН А.2.2.-ХХ-96.

2.2.93. Розміщення складських приміщень у підвалах може бути припустиме за наявності відповідного обґрунтування.

2.2.94. Допоміжні (у тому числі конторські) приміщення у складі складських відсіків повинні бути відокремлені від складських приміщень вогнетривкими конструкціями.

2.2.95. Склад лаків і фарб слід розташовувати в окремому одноповерховому будинку з віконними прорізами, горішнім ліхтарем або покриттям, що легко скидається.

2.2.96. За складами фарб доцільно блокувати відділення приготування фарби, фарбороздаточну, комору фарб і лабораторію. Ці приміщення повинні бути відокремлені від інших виробництв і один від одного протипожежними стінами і мати самостійні виходи назовні.

2.2.97. Необхідно передбачувати спеціально обладнані відкриті майданчики для розливу лакофарбових матеріалів у дрібну тару.

2.2.98. Допустиме спільне розташування складів для балонів із горючими газами, киснем та іншими продуктами розщеплення повітря в окремому будинку. Приміщення складу повинне бути одноповерховим.

2.2.99. Склади балонів із ацетиленом дозволяється розташовувати під навісом.

2.2.100. У центральному та інструментальному складі дільниця зберігання і випробовування абразивних інструментів повинна розташовуватися в окремому приміщенні. Випробовувальні верстати повинні встановлюватися в ізольованому приміщенні. Відстань між сусідніми випробовувальними верстатами повинна бути не менше 1,5 м.

2.2.101. Відповідно до вимог ДБН В.2.2.58.1-94 "Проектування складів нафти і нафтопродуктів з тиском насичених випарів не вище 93,3 кПа", БНіП 2.11.03-93 "Склади нафти і нафтопродуктів. Протипожежні норми" нафтопродукти у тарі можна зберігати у будинках, під навісами та на відкритих майданчиках. Будинки для зберігання нафтопродуктів у тарі повинні з'єднуватися з розливними, роздавальними, помповими, а також із іншими приміщеннями, що їх обслуговують.

2.2.102. Підлога у приміщеннях, де зберігаються нафтопродукти у тарі, повинна мати нахил для стоку рідини до спеціальних приймальних місткостей.

Перевантажувальні машини і механізми

2.2.103. Кабіни машиністів кранів повинні відповідати вимогам "Санітарних правил щодо влаштування і обладнання кабін машиністів кранів" N 1204-74 та "Змін" до них N 1520-76.

2.2.104. Кабіни перевантажувальної техніки, вантажних і спеціальних автомобілів повинні відповідати вимогам "Санітарних норм і правил по обмеженню вібрацій і шуму на робочих місцях тракторів, сільськогосподарських, меліоративних, будівельно-шляхових машин і вантажного транспорту" N 1102-73, ДСТ 12.1.012-90 "Вібрація. Загальні вимоги безпеки", "Санітарних норм і правил при роботі з машинами і обладнанням, що створюють локальну вібрацію, яка передається на руки робітників" N 3041-84 та "Санітарних норм вібрації робочих місць" N 3044-84.

2.2.105. Кабіни перевантажувальної техніки повинні обладнуватися віброамортизуючими пристроями, ізольовані від проникнення вихлопних газів, пилу та шуму, обладнані козирками, які захищають від прямих сонячних променів і сліпучого світла прожекторів.

2.2.106. Кабіни поста управління перевантажувальних машин повинні бути теплоізовані, заklenі, мати опалювальний прилад і механічну вентиляцію, що забезпечують мікроклімат у кабінах у межах нормативних вимог.

2.2.107. Температура підлоги та інших внутрішніх поверхонь кабіни у холодний період року повинна бути не більше як 3° С нижчою за температуру повітря у кабіні.

2.2.108. Конструкції та внутрішні габарити кабін перевантажувальної техніки повинні забезпечувати працюючим зручне положення на сидінні, вільне й зручне управління важелями й педалями; повний огляд ділянки робіт і робочих органів машини, надійний захист від несприятливих метеорологічних умов, пилу, відпрацьованих газів та інших несприятливих факторів.

2.2.109. Сидіння у кабінах перевантажувальних машин повинне відповідати вимогами ДСТ 21889-76 "Система "людина - машина". Крісло людини оператора. Загальні ергономічні вимоги".

2.2.110. Робочі місця водіїв вантажних і спеціальних автомобілів повинні відповідати вимогам "Санітарних правил по гігієні праці водіїв автомобілів" N 4616-88 і ЗНТП 01-91 "Загальносоюзним нормам технологічного проектування автомобільного транспорту".

Диспетчерські

2.2.111. Площі приміщень диспетчерських слід проектувати з висотою не менше 3,2 м із розрахунку не менше 14,4 м на одного працюючого у найбільш чисельній зміні.

2.2.112. Поруч із заklenеними диспетчерськими слід передбачати у проектах СБЗ, СРЗ суміжні з ними теж заklenені приміщення, розташовані на висоті, що забезпечує найбільший огляд фронту робіт і акваторії, а також акустично ізольовані приміщення апаратного диспетчерського зв'язку оповіщення.

2.2.113. Організація робочих місць у приміщеннях диспетчерських повинна відповідати вимогам ДСТ 12.2.032-78 "ССБП. Робоче місце при виконанні робіт сидячи. Загальні ергономічні вимоги", ДСТ 12.2.033-78 "ССБП. Робоче місце при виконанні робіт стоячи. Загальні ергономічні вимоги", ДСТ 12.2.061-81 "ССБП. Обладнання виробниче. Загальні вимоги безпеки до робочих місць".

2.2.114. Конструкція регульованого місця (крісла) для працівників за пультами повинна відповідати вимогам ДСТ 21889-79 та ДСТ 12.2.049-80 "ССБП. Обладнання виробниче. Загальні ергономічні вимоги".

2.2.115. Розташування органів управління, обладнання і засоби відображення інформації повинні враховувати вимоги ДСТ 22269-76 "СЧМ. Робоче місце оператора. Взаємне розташування елементів робочого місця. Загальні ергономічні вимоги".

2.2.116. На постійних робочих місцях повинні бути забезпечені мікрокліматичні параметри, рівні шуму й вібрації, штучного освітлення, стану повітряного середовища, що відповідають вимогам діючого санітарного законодавства.

2.2.117. Системи вентиляції, опалення, кондиціонування повітря повинні бути зроблені відповідно до вимог БНіП 2.04.05-91. За кубатурою до 20 м³ на одну особу повинно подаватися на одного працюючого не менше 30 м³/год., а за кубатурою 20 - 40 м³ - не менше 20 м³/год.

2.2.118. У приміщеннях диспетчерських параметри мікроклімату повинні відповідати вимогам СН "Мікроклімат виробничих приміщень" N 4088-86 і становити у холодний період року: температура повітря 22 - 24° С (припускається 21 - 25° С), швидкість руху повітря - 0,1 м/с, відносна вологість - 60 - 40 %; а у теплий період - 23 - 25° С (припускається 22 - 26° С, відносна вологість - 60 - 40 %, швидкість руху повітря 0,12 - 0,2 м/с).

2.2.119. Допустимі рівні звукового тиску, рівні звуку, еквівалентні рівні звуку на робочих місцях повинні не перевищувати 65 дБА. При тривалості зміни більше 8 годин означений рівень повинен бути знижений на 5 дБА.

2.2.120. Природне освітлення у приміщеннях повинно мати КПО відповідно до нормативних рівнів БНіП П-4-79 "Природне і штучне освітлення. Норми проектування" й бути не нижче 1,0 %. Рівні штучного освітлення повинні бути не нижче 300 лк (люмінесцентне освітлення) або 750 лк (комбіноване освітлення).

2.2.121. Персональні комп'ютери та відеотермінальне обладнання повинні відповідати вимогам "Санітарних норм і правил для працівників обчислювальних центрів".

Гаражі, акумуляторні

2.2.122. Приміщення гаражів і акумуляторних повинні проектуватися відповідно до вимог, ЗНТП 02-86 "Загальносоюзні норми технологічного проектування авторемонтних підприємств", ПТЕП N МОЗ-3636 "Рекомендації по проектуванню зарядних станцій тяглових батарей", ПТЕП N 7-1974 і 11-1976 "Вказівки по проектуванню зарядних станцій тяглових і стартерних акумуляторних батарей".

Приміщення для зарядки і зберігання акумуляторних батарей у додаток до загальнообмінної вентиляції повинно бути обладнане відповідно до правил влаштування

електроустановок спеціальними пристроями типу бортових відсмоктувачів з передувками від майданчиків для зарядки батарей.

2.2.123. Висота акумуляторного приміщення при встановленні батарей повинна бути не менше 3 м. Ширина проходів між рядами стелажів в акумуляторній повинна бути не менш як 1 м, а між стелажимами не менш як 0,8 м. При встановленні стелажів безпосередньо біля стін відстань між стелажимами повинна бути не менш як 0,2 м.

2.2.124. У гаражах автомашин і навантажувачів повинні бути організовані пости діагностики вмісту окису вуглецю у вихлопних газах автомашин з карбюраторними двигунами і димності дизельних двигунів з оснащенням їх необхідною вимірювальною апаратурою.

2.2.125. Гаражі для авто- та електронавантажувачів повинні бути обладнані припливно-втяжною вентиляцією, розрахованою на виведення окису вуглецю та інших отруйних речовин, які утворюються при випробовуванні й запуску двигунів автомашин. Використання гаражів для ремонтних робіт *забороняється*.

2.2.126. Усі роботи, пов'язані з ремонтом автомашин, автонавантажувачів, заміною окремих деталей і т. п., повинні бути механізовані у такий спосіб, щоб виключити ручні операції, пов'язані із підніманням ваги і контактом з розчинниками.

2.2.127. Рівні шуму на робочих місцях у гаражах повинні відповідати вимогам "Санітарних норм припустимих рівнів шуму на робочих місцях N 3223-85" та "Змін і доповнень до "Санітарних норм припустимих рівнів шуму на робочих місцях" N 122-6/245-1.

2.3. Санітарно-побутові приміщення. Приміщення медичного призначення. Приміщення й майданчики для виробничої гімнастики й загальнофізичної підготовки

Загальні вимоги

2.3.1. Санітарно-побутові приміщення СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ підприємств громадського харчування, приміщення медичного призначення, культурного обслуговування, адміністративно-конторські, управлінські, конструкторських бюро, учбових занять повинні відповідати вимогам БНіП 2.08.02-89 "Громадські будинки та спорудження", БНіП 2.09.04-87 "Адміністративні і побутові будинки" та вимогам цих Правил.

2.3.2. Склад і нормативи побутових приміщень повинні визначатися залежно від санітарної характеристики виробничих процесів і відповідати вимогам БНіП 2.09.04-87, склад санітарно-побутових приміщень за групами виробничих процесів.

2.3.3. При проектуванні санітарно-побутових приміщень для робочих, зайнятих на основних і допоміжних роботах, склад побутових приміщень, їх влаштування і обладнання повинні прийматися, виходячи з санітарної характеристики найбільш несприятливих виробничих процесів, відповідно до БНіП 2.09.04-87.

Санітарно-побутові приміщення для робочих, які зайняті на ділянках із виразно шкідливими умовами праці (що відносяться до III групи), повинні бути відокремлені й обладнані санпропускниками.

2.3.4. Побутові приміщення слід розташовувати так, щоб ті особи, хто користується ними, не проходили через виробничі приміщення із шкідливими виділеннями, якщо вони в них не працюють.

Побутові приміщення необхідно розташовувати, як правило, у прибудовах до виробничих будинків. У випадку, коли таке розташування суперечить аерації виробничих будинків або коли неможливо захистити побутові приміщення від виробничих шкідливостей, їх слід розташовувати в окремих будинках.

2.3.5. При проектуванні СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ, у яких передбачене виробниче навчання, при розрахуванні площі санітарно-побутових приміщень та їх обладнання слід ураховувати і практикантів учбових закладів. Кількість практикантів повинно вказувати у завданні на проектування.

2.3.6. Санітарно-побутові приміщення окремих виробничих цехів повинні, як правило, об'єднуватися (блокуватися) в одному будинку при умові дотримання санітарних норм.

Примітка. Санітарно-побутові приміщення можуть блокуватися із адміністративно-конторськими приміщеннями.

2.3.7. Температура повітря у санітарно-побутових приміщеннях приймається згідно з таблицею 2.1.

Таблиця 2.1

Розрахункові температури повітря у санітарно-побутових приміщеннях

Найменування приміщень	Температура повітря, °С
Гардеробні, умивальні	16
Душові	25
Роздягальні при душовій	23
Туалети	14
Приміщення особистої гігієни жінок	20
Приміщення для обігріву робітників	24 - 26*

* При наявності джерела місцевого обігріву - 24 град. С.

Приміщення для відпочинку

2.3.8. Приміщення для відпочинку робочих передбачаються у кожному виробничому приміщенні СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ.

Площа приміщень відпочинку приймається, виходячи з таких норм на одного працюючого у найчисельнішій зміні:

кількість працюючих у найчисельнішій зміні	площа приміщення, м ²
менше 50	1,10
від 51 до 100	0,85
від 101 до 150	0,80
більше 150	0,75

Кількість місць для сидіння приймається у відсотках до числа працюючих у найчисельнішій зміні:

кількість працюючих у найчисельнішій зміні	%% до кількості працюючих
до 100	100
від 101 до 150	85, але не менш як 100 місць
більше 150	75, але не менш як 130 місць

Приміщення чищення й сушіння одягу

2.3.9. Приміщення для сушіння, знешкодження й обезпилювання спецодягу слід передбачати згідно із вказівками додатків 1 і 2 цих Правил.

2.3.10. Сушіння спецодягу, як правило, повинно проводитися у гардеробних шафах, обладнаних пристроями для подавання у шафи підігрітого повітря з наступною витяжкою зволоженого.

2.3.11. При влаштуванні групових сушарок площа приміщень для сушіння спецодягу слід визначати із розрахунку 0,2 м² на кожного, хто користується сушаркою у найчисельнішій зміні.

Опалювальні та вентиляційні установки у приміщеннях для сушіння спецодягу повинні бути розраховані на висихання його протягом часу, що не перевищує тривалість зміни.

2.3.12. Приміщення для знезараження й обезпилювання спецодягу повинні бути окремі. Склад і площа цих приміщень встановлюються завданням на проектування за погодженням з органами держсанепідслужби.

Умивальні

2.3.13. Умивальні повинні розташовуватися у приміщеннях суміжних із гардеробними.

Примітка. Умивальні адміністративно-господарських приміщень повинні розташовуватись при вбиральнях.

2.3.14. Кількість кранів в умивальнях визначається за кількістю людей на 1 кран, що працюють у найчисельнішій зміні, в залежності від груп виробничих процесів, згідно з таблицею 2.2.

Таблиця 2.2

Кількість людей на 1 кран умивальника

Група виробничих процесів	Кількість людей на 1 кран
1а	7
1б, 3а, 3б	10
1в, 2а, 2б, 2в, 2г	20

Примітки:

1. Кількість кранів в умивальнях для адміністративно-конторського персоналу встановлюється за розрахунком 1 кран на 40 чоловік.

2. При встановленні кількості кранів і умивальних для робочих не враховуються крани в їдальнях і вбиральнях.

2.3.15. В умивальнях рекомендується встановлювати прилади типу "фен" для сушіння рук підігрітим повітрям.

Душові

2.3.16. Душові повинні розташовуватися у приміщеннях, суміжних із гардеробними. Між душовою, що має більше 6 душових сіток, і гардеробною повинен бути тамбур.

Розташування душових кабін біля зовнішніх стін будинку не припускається.

2.3.17. Кількість душових сіток встановлюється за кількістю працюючих у найбільш чисельну зміну, в залежності від групи виробничих процесів, згідно з таблицею 2.3.

Таблиця 2.3

Кількість душових сіток

Група виробничих процесів	Кількість людей на 1 сітку
---------------------------	----------------------------

3б	3
1в, 2в, 2г	5
2а, 3а	7
1б	15
1а	25
4	згідно з вимогами відомчих нормативних документів

2.3.18. Ширина проходу між рядами душових кабін повинна бути не менш за 1,5 м; а між рядами кабін і стінкою або перегородкою приміщення - не менш за 0,9 м.

Розташування душових кабін слід передбачати так, щоб при необхідності душову можна було використовувати як пропускник.

2.3.19. Душові кабінки повинні бути обладнані душовими сітками із регуляторами струменя, індивідуальними змішувачами з арматурою управління біля входу у душову кабінку, водонепроникними розсувними занавісками та поличками для мила.

Примітка. Припускається влаштування душових кабін централізованими змішувачами за умов автоматичного підтримання необхідної температури води.

2.3.20. Вбиральні при душових слід передбачати з розрахунку 70 % працюючих у найчисельнішій зміні, але не менше 1-го унітазу на кожні 100 людей, що користуються душем.

Вбиральні

2.3.21. Вбиральні слід розміщувати у складі блоків (комплексів) побутових приміщень.

2.3.22. Відстань від найвіддаленішого робочого місця до вбиральні не повинна перевищувати 300 м.

2.3.23. Кількість унітазів у вбиральнях, розташованих у складі блоків побутових приміщень, встановлюється із розрахунку 70 % працюючих у найчисельнішій зміні.

Приміщення особистої гігієни жінки

2.3.24. Приміщення особистої гігієни жінки слід передбачати при кількості жінок більше 15, що працюють у найчисельнішу зміну.

Вхід у приміщення повинен бути через окремий тамбур.

2.3.25. До складу приміщення особистої гігієни жінки повинні входити:

- роздягальня площею не менше 4 м^2 , з розрахунку $0,02 \text{ м}^2$ на одну робітницю у найчисельнішу зміну, із вбиральною, облаштованою умивальниками, з розрахунку 1 умивальник на 2 гігієнічних душа;

- процедурна з індивідуальними кабінами, кожна площею не менше за $1,8 \times 1,2 \text{ м}$, обладнаними гігієнічними душами, із розрахунку - 1 душ на 100 жінок, що працюють у найчисельнішу зміну;

- кількість місць для роздягання встановлюється з розрахунку 3 місця на 1 кабінку;

- коли кількість кабін дорівнює 4 і більше, слід передбачати місце для паління.

2.3.26. Гігієнічні душі повинні бути обладнані змішувачами для регулювання температури води і мати педальне включення.

2.3.27. При кількості жінок менше 15 слід передбачати спеціальну кабінку із гігієнічним душем, розташовану в жіночій вбиральні при побутових приміщеннях.

Приміщення для паління

2.3.28. Приміщення для паління слід передбачати у випадках, коли за характером технологічного процесу, паління на території не припускається, а також коли об'єм виробничого приміщення на одного працюючого менший за 50 м^3 .

2.3.29. Приміщення для паління слід розташовувати, як правило, суміжно із вбиральнями або приміщеннями обігріву працюючих. Площа приміщення для паління визначається з розрахунку $0,03 \text{ м}^2$ на одного працюючого у найчисельнішу зміну, але не менше за 9 м^2 .

Приміщення для обігріву

2.3.30. При роботі зимового періоду року у неопалювальному приміщенні чи на відкритому повітрі для періодичного обігріву працюючих слід передбачати приміщення, що опалюються, з температурою повітря $22 - 24^\circ \text{ С}$.

2.3.31. Площа приміщення обігріву працюючих визначається із розрахунку $0,1 \text{ м}^2$ на одну людину у найчисельнішу зміну, але не менше $1,2 \text{ м}^2$.

2.3.32. Зимового періоду для обігріву людей на підшві доку можна встановлювати розбірні будки із переносними печами.

Вимоги до питного водопостачання

2.3.33. Усі робітники СБЗ, СРЗ повинні бути забезпечені доброякісною питною водою, що відповідає санітарним вимогам. Питне водопостачання на робочих місцях повинно проводитися установками типу "фонтанчика" або сатураторами. Температура питної води повинна бути у межах $10 - 15^\circ \text{ С}$.

2.3.34. Усі елементи питної системи повинні перебувати у справному стані, що забезпечує доброякісність води та безперервність дії системи.

2.3.35. Питні бачки повинні мати кришки щільно припасовані й зачинені на замки, покриватися футлярами, а також - обладнані кранами-фонтанчиками та зливними цєбрами. Тримати й переносити питні прилади з відкритими кришками *забороняється*.

Воду у питних бачках належить щоденно змінювати.

2.3.36. Відстань від робочих місць до питних установок чи приладів повинна бути не більшою за 75 м.

2.3.37. Робітники гарячих цехів і гарячих дільниць повинні забезпечуватися газованою підсоленою водою, що містить до 5 г кухонної солі на 1 л води, з розрахунку 4 - 5 л на людину за зміну.

2.3.38. На кожному підприємстві повинна бути розроблена інструкція питного водозабезпечення, узгоджена з лікарем, який здійснює санітарний нагляд на підприємстві.

2.3.39. На персонал, що обслуговує прилади питного водопостачання, поширюються всі санітарні вимоги до робітників громадського харчування.

Пункти харчування

2.3.40. При проектуванні й експлуатації підприємств громадського харчування і торгівлі, що обслуговують СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ, необхідно керуватися "Санітарними правилами для підприємств громадського харчування, включаючи кондитерські цехи та підприємства, що виробляють м'яке морозиво" N 42-123-5777-91, БНіП 2.08.02-89 і вимогами цих Правил.

2.3.41. Пункти харчування СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ можуть бути таких типів:

- їдальні, що працюють на сировині;
- їдальні, що працюють на півфабрикатах;
- буфети з пристроями для підігріву їжі;
- кімнати приймання їжі;
- кіоски та пересувні пункти харчування.

2.3.42. Їдальні передбачаються для контингенту працюючих у найчисельнішу зміну - 150 чол. і більше; буфети - відповідно для контингенту менше 100 чоловік.

Буфети, незалежно від їдалень, необхідні у всіх змінах, особливо для вечірньої та нічної.

2.3.43. Їдальні, що розташовані на території СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ рекомендовано розміщувати у блоках службово-допоміжних або побутових приміщень. Відстань від їдальні до найвіддаленіших місць виробничих робіт не повинна перевищувати 800 м.

Примітки:

1. При умові додержання зазначеної відстані припускається розміщення їдальні поза режимної території СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ.

2. Їдальні повинно віддаляти від зовнішніх санвузлів не менш як на 25 м.

2.3.44. Тип їдальні обирається з урахуванням числа працюючих на СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ та загальної системи обслуговування СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ продуктами харчування. Їдальня, що працює на сировині, проектується за числом працюючих на СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ у найчисельнішу зміну понад 500 чоловік, а також за меншим їх числом, коли у районі СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ немає інших їдалень, які можна використати.

2.3.45. Коли на СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ передбачається будівництво декількох їдалень, то тільки одна з них проектується як їдальня, що працює на сировині, інші повинні бути їдальнями, які працюють на півфабрикатах. Їдальня, яка працює на сировині, як правило, повинна розташовуватись за межами режимної території СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ.

2.3.46. Буфети слід розташовувати в одному будинку із побутовими приміщеннями.

2.3.47. При блоці побутових приміщень виробничих цехів, незалежно від наявності їдальні або буфету, необхідно передбачити кімнату для приймання їжі, яку рекомендується суміщати з буфетом, а при числі працюючих у найчисельнішу зміну менше 50 чоловік - суміщати із приміщеннями відпочинку.

2.3.48. Кіоски й пересувні пункти харчування можуть бути розташовані на території СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ на вільних майданчиках на шляхах руху працюючих.

2.3.49. Число тих, хто користується пунктами харчування, приймається у відсотках до числа працюючих у найчисельнішу зміну:

- для їдалень	- 100 %
- для буфетів	- 70 %
- для кімнат приймання їжі	- 40 %.

2.3.50. Торгові зали їдалень і буфетів, а також кімнати приймання їжі, повинні проектуватися із розрахунку 4-х посадок за час обідньої перерви.

Примітка. У їдальнях і буфетах слід передбачати самообслуговування.

2.3.51. Склад і площа приміщень їдалень, буфетів проектується згідно БНіП 2.08.02-89 з урахуванням додаткових вимог БНіП 2.09.04-87.

2.3.52. Їдальні і буфети повинні мати умивальники для відвідувачів із гарячою і холодною водою, змішувачами і повітряним сушильником рук із розрахунку 1 кран на 30 посадочних місць.

2.3.53. Перебування у пунктах харчування у робочому одязі, що забруднений отруйними речовинами, з різким неприємним запахом неприпустиме.

Приміщення медичного призначення

2.3.54. Для надання медичної допомоги працівникам СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ повинні передбачатися приміщення, в яких за погодженням із басейновими або територіальними органами охорони здоров'я організується робота амбулаторій, поліклінік, здоровпунктів.

2.3.55. Проектування здоровпунктів, поліклінік повинно здійснюватися згідно з "Санітарними правилами влаштування, обладнання й експлуатації закладів амбулаторно-поліклінічного і стоматологічного профілю, охорони праці і особистої гігієни" N 2956А-84.

2.3.56. Кожен СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ за обліковим складом працюючих від 300 до 2000 повинен мати здоровпункт.

2.3.57. На СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ із числом працюючих менше 300 чоловік, здоровпункт організовується при умовах віддаленості найближчого лікувально-медичного закладу більш ніж 2 км.

2.3.58. На дільницях, що віддалені від загальнозаводського здоровпункту більш як на 1000 м, слід передбачати додаткові фельдшерські здоровпункти (пункти першої допомоги). Для виробництв із шкідливими умовами праці додатковий здоровпункт передбачається на віддаленні цих дільниць від загальнозаводського здоровпункта більш ніж на 800 м.

2.3.59. Приміщення для надання медичної допомоги повинні розташовуватися поблизу виробництв СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ (із якомога найближчим розташуванням до виробництв особливо небезпечних щодо травматизму, у віддаленні від об'єктів підвищеного шуму). Здоровпункти можуть розташовуватися також біля прохідних.

Відстань від робочих місць до здоровпункту повинна бути не більше 800 м.

2.3.60. Усі приміщення слід розташовувати в окремих будинках, або на перших поверхах допоміжних або виробничих будівель, із забезпеченням зручного під'їзду санітарного автотранспорту. Розташування і розміри дверей у цих приміщеннях повинні передбачати можливість перенесення хворого на ношах.

2.3.61. Принципи, методи, форми організації медичної допомоги працівникам СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ визначаються органами охорони здоров'я на водному транспорті в залежності від місцевих умов, а кількість посад устанавлюється у межах господарського плану і бюджету у порядку і за штатними нормативами, затвердженими Міністерством охорони здоров'я України.

2.3.62. В усіх підрозділах СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ поблизу місць проведення робіт повинні знаходитися аптечки з набором необхідних медикаментів і засобів для надання першої допомоги. Кількість аптечок і місця їх розташування встановлюються керівником цієї виробничої дільниці за погодженням із здоровпунктом або з медичною установою, що обслуговує цей об'єкт.

2.3.63. У приміщеннях медичного призначення слід передбачити фотарії для працюючих:

- у приміщеннях без природного освітлення;

- на дільницях приміщень із природним освітленням, де коефіцієнт природної освітленості менший за 0,5.

2.3.64. Ті, що поступають на роботу і працюють на СБЗ і СРЗ з метою попередження, а також ранньої діагностики й лікування професійних захворювань повинні проходити медичний огляд відповідно до [наказу Мінздраву СРСР N 555 від 29.09.89 р. додатків 1 та 2 "Про удосконалення системи медичних оглядів працівників і водіїв індивідуальних транспортних засобів"](#), [наказу МОЗ України N 45 від 31.03.94 р. "Про затвердження Положення про порядок проведення медичних оглядів працівників певних категорій"](#), [наказу МОЗ України і Держкомітету України по нагляду за охороною праці N 263/121 від 23.09.94 р. "Про затвердження Переліку робіт, де є потреба у професійному доборі"](#).

2.4. Системи вентиляції і опалення об'єктів СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ

2.4.1. У виробничих і допоміжних будинках і приміщеннях СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ громадських будинках і спорудах повинні бути передбачені системи опалення, вентиляції та кондиціонування повітря. Метеорологічні умови і повітряне середовище у приміщеннях повинні відповідати вимогам БНіП 2.04.05-91, БНіП 2.09.04-87, ДСТ 12.1.005-88 "Загальні санітарно-гігієнічні вимоги до повітря робочої зони", КД N 103040-78 "Вентиляція й опалення суднобудівних цехів. Загальні положення", СН N 4088-86.

2.4.2. Нормовані параметри мікроклімату і чистоти повітря повинні бути досягнені технологічними і будівельними рішеннями, застосуванням удосконалої технології, герметизацією обладнання, оснащенням його вбудованими відсмоктувачами, теплоізоляцією та екрануванням джерел конвективного і променистого тепла, влаштуванням повітряних завіс, повітряним душуванням на робочих місцях, раціональним плануванням виробничих приміщень.

При вирішенні цих питань враховується кількість працюючих, для яких проектується системи вентиляції, опалення і кондиціонування повітря.

2.4.3. Контори і побутові приміщення, що розташовані у складах, повинні мати опалення за діючими санітарними нормами незалежно від того, чи склад опалюється, чи ні.

2.4.4. Усі повітрязабірники повинні обладнуватися фільтрами, що забезпечують відповідно до "Вказівок по розрахунку розсіювання в атмосфері шкідливих речовин, які містяться у викидах підприємств", ефективну очистку зовнішнього повітря і розташовуватись у місцях, де виключається попадання на них забрудненого повітря, газів, води; при цьому повинні бути враховані вимоги розділу 4 БНіП 2.04.05-91.

2.4.5. При доборі місць розташування витяжних пристроїв необхідно враховувати характер шкідливих виділень у приміщення і при цьому керуватися даними таблиці 2.4 і БНіП 2.04.05-91 розділ 4.

2.4.6. Виробничі приміщення й склади закритого типу повинні мати природну, механічну і мішану вентиляцію, що забезпечує розбавлення шкідливих домішок у повітрі до рівня ГДК і нижче.

2.4.7. Витяжні вентиляційні канали від приміщень із шкідливими речовинами, пилом і т. ін. повинні бути забезпечені пристроями для знешкодження й обезпилювання повітря.

2.4.8. Повітря, що викидається в атмосферу із систем місцевих відсмоктувачів і загальнообмінної вентиляції виробничих приміщень і містить забруднюючі шкідливі речовини, слід очищувати і передбачати розсіювання в атмосфері залишкової кількості

шкідливих речовин. У відповідності до вимог ГНД-86 Держгідромету СРСР, концентрації шкідливих речовин від вентиляційних викидів даного об'єкту не повинні перевищувати гранично допустимих максимальних разових концентрацій шкідливих речовин в атмосферному повітрі населених місць, що встановлені МОЗ СРСР і 0,3 ГДК шкідливих речовин для робочої зони виробничих приміщень у повітрі, що надходить до приміщень виробничих і адміністративних будинків через проектні пристрої та відчиняємі прорізи, які використовуються для притоку повітря.

2.4.9. Подачу припливного повітря необхідно проектувати так, щоб повітря не надходило через зони із більшим забрудненням до зони з меншою забрудненістю.

Таблиця 2.4

Вибір місця розташування вентиляційних пристроїв

Характер шкідливих виділень	Місце розташування витяжних пристроїв
Значні тепловиділення	Верхня зона
Значні вологовиділення	Верхня зона
Значне виділення пару і газів при щільності їх меншій за щільність повітря	Верхня зона (2/3) об'єму повітря і нижня зона (1/3) об'єму повітря
Те ж саме при більшій щільності пару і газів за щільність повітря	Нижня зона (2/3) об'єму повітря і верхня зона (1/3) об'єму повітря
Значне пиловиділення	Нижня зона
Поєднане виділення газів, пилу і тепла від високотемпературних джерел	Верхня зона
Шкідливі виділення від житлових громадських та допоміжних будинків	Верхня зона

2.4.10. У виробничих приміщеннях СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ, стіни яких конструктивно виконані зі скла, що займає велику поверхню із значним радіаційним охолодженням (нагріванням), необхідно проектувати опалювальні і вентиляційні системи, що підтримуватимуть метеорологічні умови там на рівні нормованих величин відповідно до БНіП 2.04.05-91.

2.4.11. У районах із розрахунковою температурою теплого періоду року + 25° С і вище у робочих адміністративних приміщеннях СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ, учбових кімнатах, бібліотеках, залах нарад і т. ін. слід передбачати кондиціонування повітря, що забезпечує оптимальні температури, відносної вологості і швидкості руху повітря відповідно до ДСТ 12.1.005-88. Настельні вентилятори необхідно передбачувати додатково до системи припливної вентиляції для періодичного підсилення швидкості руху повітря у теплий період року вище припустимої згідно додатків 1, 2 і 4 глави 4 БНіП 2.04.05-91.

2.4.12. Санітарні вимоги при експлуатації вентиляції приміщень СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ повинні відповідати ["Інструкції по санітарно-гігієнічному контролю систем вентиляції виробничих приміщень" N 4425-87](#).

2.4.13. Повітреводи місцевої витяжної вентиляції повинні розташовуватися вертикально або з кутом нахилу, що перевищує кут природного зносу матеріалу. При застосуванні повітреводів із меншим кутом швидкість руху повітря в їх перетині для запобігання осаду пилу повинна бути не менш за 15 м/с, а на горизонтальних ділянках не менш за 25 м/с. Повітреводи повинні бути приступними для очищення.

2.4.14. Повітря, що видаляється системами місцевої вентиляції, повинне піддаватися очищенню відповідно вимог БНіП 2.04.05-91. Рекомендується застосовувати переважно двухступеневу систему очищення.

2.4.15. Пил із бункерів пиловідділювачів і фільтрів повинен збиратися у закриті ємкості, а шлам - спрямовуватися у відстойники й очисні споруди системи каналізації підприємства.

2.4.16. Видалене витягнуте повітря повинно бути у повному об'ємі компенсоване організованим притоком незалежно від кратності повітреобміну. Подачу приточного повітря до приміщення слід проводити, розсіюючи його у верхню зону.

2.4.17. Робочі місця, розташовані поблизу джерел тепловиділення, повинно обладнуватись пристроями для захисту від теплового опромінення, а також - забезпечуватись повітряною завісою.

2.4.18. Для опалення будинків і споруджень повинні передбачатися системи, прилади й теплоносії, що не виділяють додаткових виробничих шкідливостей.

2.4.19. Опалювальні прилади газового опалення припустимо застосовувати при умові замкнутого усунення продуктів згорання безпосередньо від газових пальників назовні.

2.4.20. Застосування підпідлогових каналів, які можуть спричинитися місцем накопичення вибухонебезпечних, отруйних і пожежонебезпечних випарів, не припустиме.

2.4.21. У приміщеннях для наповнення й зберігання балонів із зтисненим або зрідженим газом, а також у приміщеннях складів категорії А, Б, В і комор пальних матеріалів, або у місцях, відведених у цехах для складання пальних матеріалів, опалювальні прилади слід огорожувати екранами із матеріалів, що не горять.

2.4.22. Системи місцевих відсосів шкідливих речовин або вибухонебезпечних сумішей слід проектувати окремо від систем загальнообмінної вентиляції.

2.4.23. Системи місцевих відсосів від технологічного обладнання слід передбачувати окремими для речовин, сполучення яких може створювати вибухонебезпечну суміш і створювати більш небезпечні і шкідливі речовини, а також коли можливі осадження або конденсація пальних речовин у повітреводах або вентиляційному каналі (при відсосах від фарбувальних камер і т. ін.).

2.4.24. Подавання приточного повітря до приміщень, що вентилуються за допомогою природної вентиляції, слід передбачати у теплий період року на рівні не більш, як 1,8 м, а в холодний період - не нижче, як 3,2 м від підлоги до низу вентиляційних отворів.

2.4.25. Аварійну вентиляцію слід передбачати відповідно до вимог технологічної частини проекту і вимог відомих нормативних документів, затверджених у встановленому порядку, у виробничих приміщеннях, в яких можливе раптове надходження у великій кількості шкідливих або пальних газів, випаровувань, чи аерозолей. При проектуванні аварійної вентиляції слід вважати на вимоги відповідної глави БНіП 2.04.05-91, а також використовувати інші нормативні документи, що затверджені в установленому порядку. Витрати повітря для аварійної вентиляції слід приймати за даними технологічної частини проекту.

2.4.26. Отвори труб, шахт та інші для випуску повітря, що видаляється системами аварійної вентиляції в атмосферу, не припустимо розміщувати у місцях постійного перебування або постійного проходження людей.

Отвори необхідно розміщувати на висоті не менше 3 м від рівня прилеглої території, не ближче 20 м або на 6 м вище (за горизонтального розташування менше 20 м) приймальних пристроїв системи припливної вентиляції, а також вище робочих площадок, відкрито розташованих виробничих установок, якщо площадки розміщуються ближче, ніж 20 м від місць викиду повітря.

Отвори для викиду в атмосферу повітря системами аварійної вентиляції, який вміщує пальні гази і випаровування, не слід розміщувати ближче ніж 20 м від можливих джерел спалахування (від вогневих печей, димових труб та ін.).

2.4.27. При проектуванні відпливних вентиляційних установок слід передбачити заходи, що запобігають проникненню всмоктуваного повітря до припливних вентиляційних установок, кондиціонерів, до приміщень, що призначені для вентиляційного устаткування, та виробничих приміщень.

2.4.28. Система місцевих відсосів шкідливих речовин 1-го і 2-го класу небезпеки і системи відпливної загальнообмінної вентиляції із штучним спонуканням для приміщень категорії А і Б слід передбачати з одним резервним вентилятором для кожної системи, якщо при зупиненні вентилятора не можна зупинити технологічне устаткування, а також згідно з БНіП 2.04.05-91.

2.5. Системи водопостачання об'єктів СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ

2.5.1. На СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ повинно бути передбачено спорудження водопроводу, конструкція, набір споруд і умови експлуатації якого забезпечували б повну потребу всіх видів господарсько-питного водоспоживання як об'єктів, території СБЗ, СРЗ, так і суден, що будуються й реконструюються.

2.5.2. При виборі водопостачання СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ (автономного або введення із централізованого господарсько-питного водопроводу чи змішаного) слід керуватися вимогами Правил вибору і оцінки якості джерел господарчо-питного водопостачання. Перевага повинна надаватися постачанню СБЗ, СРЗ водою з централізованого міського або селищного водопроводу.

2.5.3. Проектування і будівництво водопроводу на СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ повинно здійснюватись відповідно до вимог БНіП 2.04.02-84 "Водопостачання. Зовнішні мережі і споруди", БНіП 2.04.01-85 "Внутрішній водопровід і каналізація будинків", а також із урахуванням особливостей водорозподілу, водокористування, що властиві СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ.

2.5.4. Незалежно від виду водопостачання якість води, що використовується для господарсько-питних потреб на об'єктах СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ, а також подається на судно, повинна відповідати вимогам ДСТ 2874-82 "Вода питна. Гігієнічні вимоги і контроль за якістю". На вимогу місцевих установ СЕС у водопровідну мережу СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ можуть бути включені засоби кондиціонування води з метою її додаткового знезараження, аерації та дезодорування.

2.5.5. Водорозбірні колонки (гідранти) і пункти для заправки суден питною водою повинні розташовуватися вздовж причального фронту, безпосередньо біля кордону з розрахунку 1 гідрант на 2 судна, що стоять поруч.

У разі влаштування спеціальних колодязів, їх конструкція повинна виключати можливість вторинного забруднення води при бункеровці та води з колодязів.

2.5.6. На СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ, що з'єднані джерелом господарсько-питного водопостачання суден, повинно бути обладнане шлангове господарство із спеціальним приміщенням для зберігання та сушіння шлангів.

2.5.7. Ділянки миття автомобілів і автотранспорту повинні обладнуватись системою зворотного водозабезпечення.

2.6. Стічні системи

2.6.1. СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ повинні бути облаштовані системою каналізації для відводу стічних вод, господарчо-побутових, виробничих та атмосферних стоків. Причали повинні бути оснащені засобами збору й подальшої передачі стоків до плавучих збирачів або берегових споруд.

2.6.2. Проектування і будівництво системи каналізації СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ повинні здійснюватися у відповідності до вимог БНіП 2.04.03-85 "Каналізація. Зовнішні мережі та спорудження", СанПіН N 4630-88, СанПіН N 4631-88 СанПіН "Охорона поверхневих вод від забруднення у місцях водокористування" N 4631-88 з урахуванням необхідності відводу стоків як від об'єктів, що розташовані на території СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ, так і від суден, що ремонтуються або будуються.

2.6.3. За відсутності умов для організації відводу господарчо-побутових стоків у міську каналізацію, за домовленістю з органами держсанепідслужби та регіональним управлінням з охорони й раціонального використання природного середовища, слід передбачати будівництво заводських очисних споруд.

2.6.4. Баластові й зливні нафтовмісні води у каналізаційну мережу не зливають. Для них повинні використовуватися берегові або плавучі зачисні станції. Очищені води зливають у море, ріку, озеро. При скиданні кількість шкідливих речовин не повинна перевищувати ГДК у стічних водоскидах за наявності відповідного узгодження з органами держсанепідслужби та регіонального управління з охорони й раціонального використання природного середовища.

2.6.5. На СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ, де немає приймально-зачисних споруджень, повинні бути плавзбирачі зливних вод від суден, обладнані засобами очистки, або плавзбирачі та плавзасоби для транспортування й здавання зібраних зливних вод на приймально-очисні споруди.

2.7. Система збирання і видалення сміття

2.7.1. При проектуванні СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ необхідно передбачати обладнання по збиранню, видаленню відходів виробництва і сміття, а також спеціальний транспорт для вивозу їх з території СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ у будь-який час року.

2.7.2. Система збирання і видалення сміття повинна задовольняти вимогам санітарних правил "Порядок накопичення, транспортування, знешкодження і поховання токсичних промислових відходів" N 3183-84.

2.7.3. Майданчики під сміттєзбірники повинні бути забетоновані або заасфальтовані з виступаючими краями не менш, як 1,5 м від сміттєзбірника і мати нахили до лотків для відводу атмосферних вод. Над сміттєзбірниками повинні встановлюватися навіси. Місця розташування майданчиків слід обсаджувати деревокущовою рослинністю.

2.7.4. Кількість і об'єм сміттєзбірників, а також транспорту повинні бути достатніми для щоденного приймання й вивозу сміття на міські звалища, як з території, так і з суден, що будуються або ремонтуються.

2.7.5. На СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ повинні бути обладнані спеціальні установи (термопечі) для знешкодження промаслених відходів (віхоті, обтирочного матеріалу і т. ін.). Організація заводських сміттєспалювачів і утилізаційних станцій здійснюється особливим проектом, який узгоджується з органами держсаннагляду.

2.7.6. Кількість накопичення токсичних промислових відходів та їх граничний вміст регламентується відповідно до вимог ГДК "Гранична кількість накопичення токсичних промислових відходів на території підприємств (установ)" N 3209-85 і ГДК "Граничний зміст токсичних сполук у промислових відходах в накопичувачах, розміщених поза територією підприємства" N 4015-85.

2.7.7. Місця для збирання й зберігання відходів, що містять радіоактивні речовини, повинні відповідати вимогам санітарних правил "Поводження з радіоактивними відходами" N 3938-85.

2.8. Освітлення території та об'єктів СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ

2.8.1. При проектуванні освітлення території та об'єктів СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ слід керуватися вимогами БНіП П-4-79 та змінами до них. Природне і штучне освітлення у приміщеннях СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ, штучне освітлення їх території повинні задовольняти вимогам "Методичних вказівок по проведенню запобіжного і поточного санітарного нагляду за штучним освітленням на промислових підприємствах" N 1322-75.

2.8.2. У виробничих приміщеннях необхідно максимально використовувати природне освітлення. При неможливості забезпечити значення КПО, що вимагає БНіП П-4-79 [61], повинно передбачати систему комбінованого освітлення.

2.8.3. Для загального освітлення виробничих приміщень слід застосовувати газорозрядні джерела світла: люмінесцентні лампи, ртутні лампи високого тиску типу ДРЛ, металогалогенові лампи типу ДРН, натрієві лампи високого тиску ДНаТ. Вибір джерел світла повинен здійснюватися з урахуванням характеру зорових робіт, будівельних вирішень цехів і техніко-економічних показників освітлювальних установок.

2.8.4. Люмінесцентні лампи типів ЛБ і ЛХБ слід використовувати для загального освітлення у приміщеннях висотою до 6 м і для місцевого освітлення, а газорозрядні лампи високого тиску ДРЛ і ДРН - у приміщеннях висотою більше 6 м. Використання ламп ДНаТ разом із лампами ДРП і ДРН (для покращання кольоропередачі) припустиме при установці світильників на висоті не нижче 10 м при умові виконання на освітлювальному майданчику зорових робіт IV розряду і нижче.

Лампи накалу можна застосовувати у всіх випадках при умовах їх технічної та техніко-економічної доцільності.

2.8.5. Локалізоване розташування світильників загального освітлення, незалежно від системи освітлення, слід передбачати у виробничих приміщеннях із нерівномірним розташуванням технологічного обладнання, зосередженням робочих місць, що вимагають рівного освітлення, а також при виконанні на площі того ж самого приміщення зорових робіт різної точності.

2.8.6. При виконанні в одному і тому ж приміщенні робіт різної точності нормативні вимоги до загального освітлення повинні вибиратися за більш точними зоровими роботами, якщо кількість таких робочих місць не менше половини.

2.8.7. У виробничих приміщеннях, де передбачається місцеве освітлення окремих робочих місць, освітлювання від загального освітлення слід вибирати у відповідності до характеру основної роботи. Сумарна освітлюваність на робочих місцях із місцевим освітленням повинна відповідати нормованій при системі комбінованого освітлення.

2.8.8. Мостові крани слід обладнувати підкрановим освітленням, виконаним лампами накалу, що забезпечуватиме нормований рівень освітлення у зонах затемнених кранами.

2.8.9. У районі причальної зони, оперативних ділянок відкритої території повинні бути встановлені освітлювальні щогли із спрямованим потоком світла на причал і до зон робіт. У темний час доби освітлення на робочих місцях і ділянках на відкритій території повинно бути прийнято з урахуванням розряду зорової праці і характеру робіт відповідно до вимог п. 4.21 БНіП П-4-79.

2.8.10. Для аварійного освітлення, що забезпечуватиме роботи у замкнених і важкодоступних приміщеннях і роботи пов'язані із застосуванням вибухонебезпечних і палих газів або легкозапалювальних рідин, повинні передбачуватися резервні незалежні джерела живлення з автоматичним вводом у дію або переносні акумуляторні ліхтарі.

Аварійне освітлення повинно складати 5 % загальної освітленості, але не менше 2 лк всередині приміщення.

2.8.11. Евакуаційне освітлення повинно забезпечувати освітлення місць небезпечних для проходження людей, у тому числі сходи.

Найменший рівень евакуаційного освітлення - 0,5 лк.

2.8.12. Освітлення охорони передбачається вздовж кордонів охороняємої території, освітлювання на рівні землі повинно бути не менше 0,5 лк.

3.1. Вимоги до санітарного контролю за небезпечними і шкідливими факторами виробничого середовища

Вимоги до попередження шкідливого впливу хімічних факторів

3.1.1. Контроль за вмістом шкідливих речовин у повітрі робочої зони повинен здійснюватися у відповідності до вимог ДСТ 12.1.007-76 "Шкідливі речовини. Класифікація і загальні вимоги безпеки", ДСТ 12.1.005-88, методичних вказівок "Контроль вмісту шкідливих речовин у повітрі робочої зони" N 3936-85.

3.1.2. Концентрація пару і пилу пожежо- і вибухонебезпечних речовин у повітрі робочих приміщень не повинна перевищувати 5 % від нижньої межі вибухливості.

3.1.3. При проведенні робіт, у процесі яких можливе утворення вибухонебезпечних сумішей парів, газів і пилу з повітрям, повинно застосовуватися електрообладнання у вибухозахищеному виконанні (стаціонарне і переносне). До початку робіт повинно відключатися загальне і місцеве освітлення приміщення (відсіку), що виконано як вибухобезпечне, знеструмлені кабелі й електродроти, що проходять транзитом через це приміщення, забезпечена надійна робота чергового й аварійного освітлення у коридорах, проходах та інших приміщеннях дотичних до даного.

3.1.4. Зазначені у п. 3.1.3 заходи повинні і у період сушіння після проведення фарбувальних, ізолювальних, облицювальних і тому подібних робіт. Пилозбирачі (фільтрувальні коробки), що з'єднані з приміщеннями, повинні бути розташовані на відкритому повітрі. *Забороняється* використовувати обладнання, взуття, інструмент, які можуть викликати іскру. Повинна бути забезпечена безперебійна робота вентиляційного обладнання.

3.1.5. Якщо у приміщенні цеху або судна проводилися фарбувальні, облицювальні, ізолювальні, зварочні та інші роботи із застосуванням газів, токсичних чи вибухонебезпечних розчинників, наступні роботи можуть бути дозволені тільки за результатами аналізу повітряного середовища приміщення на вміст вибухонебезпечних і шкідливих парів і газів.

3.1.6. До початку робіт у суднових приміщеннях (трюмах, цистернах і т. ін.), що містять нафту, продукти рослинного походження, вугілля (або залишки цих продуктів), необхідно провести їх очищення за технологією, що прийнята на підприємстві і затверджена у відповідальному порядку. Проведення подальших робіт може бути дозволене тільки за результатами аналізу повітряного середовища на вміст вибухонебезпечних і шкідливих парів і газів.

3.1.7. У приміщеннях підвищеної вибухонебезпеки при проведенні робіт без зупинення технологічного процесу *забороняється* проводити роботи з відкритим вогнем.

3.1.8. Процеси зарядки акумуляторів, заміна акумуляторів і т. ін. повинні бути механізовані, щоб виключити ручну працю і необхідність контакту з розчинами.

Для зберігання хімічних матеріалів і обладнання в акумуляторних повинно бути виділено спеціальне приміщення, забезпечене витяговою шафою для приготування електролітів і ремонту акумуляторів.

У приміщенні акумуляторної повинні бути: аптечка із набором необхідних медикаментів, умивальники з гарячою й холодною водою, пристрій для застосування нейтралізуючих розчинів, фонтанчик для обробки уражених місць сильним струменем води.

3.1.9. При виконанні робіт, пов'язаних із зварюванням, наплавленням, різанням металів з допомогою електродугової зварки, під флюсом, електрошламовою зваркою під тиском, плазменою обробкою, газовою зваркою і термічним різанням, необхідна наявність механічної загальнообмінної припливно-витягової вентиляції від обладнання (місцеві відсмоктувачі) згідно з вимогами ДСТ 12.3.036-84 "Газоплазмова обробка металів. Вимоги безпеки", ДСТ 12.3.039-85 "Плазмова обробка металів. Вимоги безпеки", ДСТ 12.3.003-86, СН N 1009-73 і "Санітарних правил до будови й експлуатації обладнання для плазмової обробки матеріалів" N 4053-85.

3.1.10. При проведенні робіт, що вказані у п. 3.1.9, всередині замкнутих або напівзамкнутих просторів слід передбачати місцеву витяжку або здійснювати загальнообмінну вентиляцію, як за рахунок видалення з них забрудненого повітря, так і шляхом подавання до них чистого повітря. Швидкість руху повітря повинна становити 0,7 - 2,0 м/с, температура повітря, що подається, не повинна бути нижче 20 град. С.

3.1.11. За неможливості здійснення місцевого витягу або загального вентиляювання всередині виробів слід передбачати примусове подавання під маску зварювача чистого повітря у кількості 15 - 30 м³/годину, у зимовий період року повітря повинне бути підігрітим до температури не нижче 18 град. С. Таке повітря подавати доцільніше також для зварювання виробів з антикорозійним покриттям, а також при роботі, що проводиться у приміщенні при високих концентраціях зварочного аерозолу, коли немає можливості організувати ефективну місцеву вентиляцію (наприклад, електрозварювання кольорових металів, чавуну).

3.1.12. При проведенні зварювання на постійних робочих місцях для дрібних і середніх деталей у кабіні на столі, для великих деталей за наявності поворотного-кантовочних пристроїв, необхідне обладнання відсмоктувачів, що розташовані над столом на рівні 0,2 - 0,24 м. Швидкість руху повітря у перетині витягових насадок повинна бути від 0,25 до 2,1 м/с.

3.1.13. У замкнутих ємкостях або просторах слід застосовувати місцеве кондиціонування повітря або забезпечити тягу від усього об'єму з мінімальним повітреобміном 2000 - 2500 м³ на 1 кг розплавлених електродів.

3.1.14. При розсіяній ручній зварці з великою кількістю точок, як по площині, так і по висоті, коли організувати постійний витяг неможливо, необхідно застосовувати загальнообмінну штучну вентиляцію з видаленням від верхньої зони та розсіяною подачею повітря до нижньої робочої зони з деяким віддаленням від робочих місць. Об'єм повітря, що подається до цехів розсіяної зварки повинен складати від 2000 до 12000 м³ на 1 кг витраченого зварювального матеріалу.

3.1.15. При газоплазмових роботах у приміщеннях рекомендується застосовувати загальнообмінну вентиляцію за розрахунком 2500 - 3000 м³ повітря на 1 м³ спаленого ацетилену, а у приміщеннях малих об'ємів (у сосудах, відсіках, цистернах і т. п.) - 4000 - 5000 м³ спаленого ацетилену.

Рекомендується забезпечити наступну кількість повітря, що видаляється місцевими відсмоктувачами, - 1700 - 2500 м³/год. від постійних постів газоплазмової обробки дрібних деталей; 3000 м³/год. на 1 м² площі секції від спеціалізованих столів машинного різання; 250 - 500 м³/год. на 1 мм товщини розрізу від постів киснево-флюсового різання й різання високомарганцевої сталі.

3.1.16. При виконанні виробничих процесів, що пов'язані із застосуванням або утворенням шкідливих газів, парів, рідин, для фільтрації, центрифугування суспензій, для кристалізації та інших подібних операцій повинно застосовуватися герметичне обладнання з механізованим завантаженням і розвантаженням. Фільтр-апарати, центрифуги, кристалізатори та ін. належить забезпечити місцевими відсмоктувачами. Повітря, що видаляється, необхідно піддавати очистці з рекуперацією чи знешкодженням викидів.

3.1.17. Процеси електролізу, травлення і т. п. повинні проводитися у закритих апаратах по можливості з дистанційним управлінням. Завантаження і розвантаження оброблюємих виробів повинні бути механізовані, організовані із додержанням поточності і проводитися у місцях, де виключена можливість виділення парів і аерозолей електролітів та інших шкідливих розчинів. Уся система повинна бути герметизованою й обладнана аспірацією з очисткою повітря, що викидається, від шкідливих домішок.

3.1.18. У випадках, коли при сучасному рівні техніки неможлива організація процесів електролізу, травлення і т. ін., що повністю виключає виділення шкідливих речовин у робочу зону, належить передбачити заходи й засоби, що перешкоджають виділенню у повітря шкідливих парів, газів і різних аерозолей (наприклад, аспіруючі укриття, присадки, плаваючі кульки, хромін для ванн та хромування і т. ін.).

3.1.19. Усі роботи по виготовленню фарб, лаків, інгібіторів і т. ін., додавання розчинників, перетарування лакофарбових матеріалів повинні здійснюватися тільки на спеціально обладнаних дільницях з використанням герметизації й механізації технологічного процесу.

3.1.20. Усі фарбувальні роботи, очисні роботи, нанесення покриття і т. ін. повинні здійснюватися із додержанням вимог ДСТ 12.3.005-75 "Роботи фарбувальні. Загальні вимоги безпеки", ДСТ 12.3.008-75, КД 5.9822-80 "Очисні і фарбувальні роботи у суднобудівництві. Загальні вимоги безпеки", КД 5.9942-84 "Нанесення металевих і неметалевих органічних покриттів. Вимоги безпеки", КД 74-0302-70-83 "Вентиляція замкнутих суднових приміщень при механізованому фарбуванні. Інструкція", ГКЛІ-0302-120-88 "Вентиляція замкнутих і важкодоступних приміщень при електрозварювальних і фарбувальних роботах", "Санітарних правил при фарбувальних роботах з використанням ручних розпилювачів" N 991-72, "Методичних вказівок по оздоровленню умов праці і при використанні інгібіторів атмосферної корозії металів і інгібованого паперу" N 1321-75, методичних рекомендацій з гігієни праці при роботі з електрохімічним папером на об'єктах транспорту" б/Н, "Правил техніки безпеки і виробничої санітарії при очисних, ізолювальних і відділочних роботах на підприємствах і судах ММФ" (1975), "Правил техніки безпеки і виробничої санітарії на виробничих підприємствах ММФ", "Державні санітарні правила і норми застосування лакофарбних і допоміжних матеріалів на транспорті" і "Методичні вказівки по комплексній токсиколого-гігієнічній оцінці і санітарному контролю за застосуванням лакофарбних та допоміжних матеріалів на транспорті".

3.1.21. Виконувати очисні, малярні та ізолювальні роботи, а також роботи з поліуретановими та епоксидними смолами, фенольно-формальдегідними клеями і т. ін. без спецодягу, спецвзуття та ЗІЗ не дозволяється.

3.1.22. Застосування нових видів обезжирювальних і миючих засобів, нових сполук для металевого й неорганічного покриття, а також розчинників, лаків, фарб та інших хімічних речовин, що не мають у сертифікатах вказівок про їх токсичність і про необхідні засоби по

забезпеченню безпеки праці, може бути дозволено тільки за узгодженням із органами санепідслужби.

3.1.23. Очистка нагріванням поверхонь, що покриті кам'яновугільними, етинолевими, перхлорвініловими лаками і нітролаками, а також фарбами, що виготовлені на основі таких лаків, або змивання їх розчинниками *забороняється*. Видаляти стару фарбу шляхом нагрівання поверхні, що очищується, *забороняється*.

3.1.24. Очистка від іржі пневматичними і електричними машинками із застосуванням металевих щіток дозволяється тільки у доках закритого типу. Робітники, які не беруть безпосередньої участі у цих роботах, повинні усунути із небезпечної зони.

Очистка корпусу судна повинна здійснюватися напівавтоматичними та автоматичними установками.

3.1.25. Виконання оброблювальних робіт із застосуванням лакофарбних матеріалів (фарб, емалей, лаків, шпатлевок, розчинників, розбавлювачів) повинно задовольняти вимогам "Правил і норм техніки безпеки і виробничої санітарії для фарбувальних цехів", ТНТП 05-92 "Фарбувальні цехи", ОМРТМР 7312-010-78 "Фарбування металевих поверхонь".

3.1.26. Слід широко використовувати нанесення фарби методом розпилювачів, у тому числі використанням безповітряного розпилювання.

3.1.27. При здійсненні робіт із ручним нанесенням покриття на вироби необхідно передбачати наступне:

- послідовне розміщення за робочими місцями сушильних і підсушильних зон;
- вентиляцію, що забезпечує приплив чистого повітря до робочих місць і відплив забрудненого повітря від зони сушіння і підсушіння;
- робочі місця повинні бути забезпечені зручними підставками та іншими пристроями для виробів і деталей, металевим посудом, що закривається, для обробних сполук і металевими ящиками, що закриваються, для ручного інструменту;
- використання для ґрунтовки і фарбування сполук масляного й глифталюного типу, що містять такі різні матеріали і розчинники, як натуральна олія, оліфа, скипідар, уайт-спирит;
- застосування для шліфування і полірування мастик, що вміщують вазелінове масло, гас, парафін та інші слаболеткі компоненти;
- проводити фарбування і покриття виробів масляними лаками, емалями, фарбами або лаками на етиловому спирті, полірування поверхонь політурою.

3.1.28. Для зберігання і приготування тертих фарб і ґрунтів, що містять свинцеві сполуки, спеціально відокремлюють приміщення, обладнане вентиляцією.

3.1.29. Застосування при пульверизаційному фарбуванні емалей, фарб, ґрунтовок та інших матеріалів, що містять свинцеві сполуки, *забороняється*. Відхилення припустиме тільки з дозволу органів держсанепідслужби у таких випадках, коли заміна свинцевих сполук не менш шкідливим інгредієнтом за технологічними причинами не можлива і забезпечена повна безпека праці.

3.1.30. У приміщеннях фарбувальних цехів, фарбоприготовувальних відділень, цехових складів, лакофарбних матеріалів і на травильних дільницях *забороняється* проводити зварювальні роботи, палити, запалювати сірники й користуватися ліхтарями з відкритим вогнем.

3.1.31. Усі виробничі процеси пов'язані з підготовкою сумішей розчинників, виготовленням складів лаків і фарб і їх розбавленими розчинниками, необхідно виконувати у спеціальному приміщенні з вентиляцією. Виконання цих робіт в інших приміщеннях *забороняється*.

3.1.32. Робітники, які зайняті на ізоляційних роботах із скловойлоком, повинні бути забезпечені: закритими комбінезонами із щільної тканини з капюшоном, що щільно прилягає до голови; респіраторами, окулярами закритого пілозахисного типу; рукавичками із щільної м'якої тканини з крагами, які щільно зав'язуються вище ліктя.

3.1.33. У технологічних процесах із застосуванням фенолформальдегідних, епоксидних, поліуретанових та інших токсичних клеїв і смол необхідно передбачувати виконання заходів, що виключають можливість попадання цих речовин на відкриті частини тіла і спецодяг працюючих, на устаткування і підлогу.

3.1.34. Очисні і фарбувальні роботи повинні бути всемірно механізовані й, по можливості, проводитись до висихання підводної частини корпусу, що відкрилася. Застосування бортових і днищевих автоматів, ЗІЗ сприяють зменшенню шкідливого впливу на людину продуктів очищення, пилу й випарів. Найбільше оптимальним є застосування гідропіскоструменевого, вакуумбезструменевого і гідравлічного очищення корпусу.

3.1.35. Одшкрябані продукти корозії і обростання необхідно негайно видаляти з доку, не допускаючи попадання їх у воду.

3.1.36. Очищення поверхонь, що покриті свинцевомісткими фарбами, повинно проводитись з уволоженням поверхонь або іншими засобами забезпечення зниження концентрацій свинцю у зоні дихання працюючих до припустимих санітарними нормами.

3.1.37. Металорізальне устаткування при користуванні мастильноохолоджуючими рідинами (МОР) і технологічними мастилами (ТМ) повинне мати захисні пристрої (кожухи, укриття, екрани та ін.), що запобігають розбризгуванню МОР і забрудненню робочої зони.

3.1.38. Усі виробничі приміщення, в яких при роботі технологічного устаткування застосовуються МОР і ТМ, повинні бути облаштовані вентиляцією відповідно до вимог БНіП 2.04.05-91 і "Санітарних правил при роботі із мастильно-охолоджуючими рідинами і технологічними мастилами" N 3935-85.

3.1.39. Металооброблювальне устаткування, при роботі на якому використовуються МОП і ТМ, повинні бути забезпечені місцевими пристроями типу вентиляційних укрить зони обробки металів (кожухів, панелей рівномірного всмоктування і т. ін.).

3.1.40. У конструкціях укрить і відпливних повітроводів місцевих вентиляційних пристроїв повинна бути передбачена можливість стоку парів і аерозолей МОР і ТМ, що конденсуються, до відстійників або фільтруючої системи МОР.

3.1.41. Блокування пускових механізмів технологічного обладнання і місцевої відпливної вентиляції при використуванні МОР і ТМ повинна бути передбачена таким чином, щоб одночасно із пуском обладнання вмикалася й ємкостна відпливна вентиляція, а вимкнення здійснювалося після його зупинки.

3.1.42. Зливання продуктів (кінцевих і проміжних продуктів, кубових залишків та ін.) з ємкостей і апаратів повинно проводитися засобами, що виключають виділення у повітря шкідливих речовин і забруднення шкірного покриву працюючих.

3.1.43. Зачищення, миття, пропарювання і знешкодження цистерн, контейнерів, змінних виробничих апаратів, бочок та інших ємкостей, що містили шкідливі речовини або агресивні рідини (кислоти, луги та ін.), повинні проводитися у спеціально обладнаних пропарювально-промивальних станціях або пунктах.

3.1.44. *Забороняється* перенесення на спині і плечах отруйних й роз'їдаючих шкіру речовин. Пляшки з кислотами повинні переноситись у вербових кошиках застелених соломкою (або іншій відповідній тарі) двома особами на висоті 15 - 20 см від поверхні.

3.1.45. При виявленні пошкодження балона з отруйним газом його належить найшвидше віднести на відстань не менше як за 100 м у навітряний бік від житлових будинків і причалів, на яких проводяться роботи або стоять судна, і закопати у землю на глибину 1 м.

3.1.46. При роботах з небезпечними і шкідливими речовинами у випадках виявлення щонайменших ознак отруєння або подразнення слизових оболонок рота та очей, шкіри треба негайно припинити роботу, а ураженого відправити до найближчого медпункту. Відновлення роботи дозволяється за узгодженням з органами держсанепідслужби після з'ясування та усунення причин отруєння або пошкодження.

3.1.47. Після закінчення роботи з небезпечними і шкідливими речовинами всі, хто брав участь у них, зобов'язані пройти санобробку у душовій пропускнуго типу.

Пункт обмивання повинен бути забезпечений аптечкою, нейтральний милом, м'яким рушником і мочалками. При ньому повинні бути обладнані дві роздягальні: одна - з індивідуальними шафами для зберігання домашнього одягу робочих, друга - для зберігання (до обробки) забрудненого спецодягу. Після користування спецодяг повинен бути знешкоджений (обезпилювання, прання та ін.).

3.1.48. При неможливості забезпечення припустимого рівня шкідливих виробничих факторів хімічної природи загальноцеховими засобами робочий персонал повинен бути забезпечений засобами індивідуального захисту.

3.1.49. Спуск людей у приміщення, де концентрація шкідливих газів і парів у повітрі перевищує санітарні норми, дозволяється тільки при аварійних ситуаціях з обов'язковим застосуванням ЗІЗ. У випадках, коли вміст кисню у цих приміщеннях менший за 19 %, обов'язкове використання тільки ізоляційних ЗІЗ.

3.1.50. При використанні ртуті та її сполук, приладів з ртутним заповненням необхідне додержання вимог, регламентованих "Санітарними правилами при роботі із ртуттю, її сполуками і приладами з ртутним заповненням" N 4607-88.

3.1.51. При застосуванні групи азбестоутримуючих матеріалів необхідне додержання вимог "Методичних вказівок по втіленню державного санітарного нагляду на підприємствах, що виробляють і застосовують азбест" N 2385-81. При роботах з епоксидними смолами і матеріалами на їх основі слід керуватися вимогами "Санітарних правил при виробництві і використанні епоксидних смол та матеріалів на їх основі" N 5159-89.

3.1.52. Спорудження підпідлогових припливних і відпливних вентиляційних каналів у фарбувальних цехах (відділеннях) не припустиме, за виключенням каналів для камер із нижнім відсосом і установок безкамерного фарбування на ґратах у підлозі. В таких випадках очищення висмоктуваного повітря в гідрофільтрах, що розташовані на вході у канал, суворо обов'язково. При цьому ділянки підпідлогових каналів повинні бути при безкамерному фарбуванні мінімальної (технічно обґрунтованої) протяжності, а для камер канали повинні виводитися наверх безпосередньо по їх стінкам. У всіх випадках повинні бути передбачені заходи, що виключають можливість створення у каналах вибухонебезпечних концентрацій. Крім того, перед'ямка під ґратами повинна бути наповнена шаром води висотою не меншою 50 мм з автоматичним підтриманням постійного рівня.

3.1.53. Припливно-відпливну або відпливну вентиляцію із штучним побудженням слід передбачати для прямок глибиною 0,5 м і більше, а також для оглядових каналів, що потребують щоденного обслуговування, розташованих у приміщеннях категорії А і Б або у приміщеннях, в яких виділяються шкідливі гази, випари або аерозолі питомою вагою більшою за питому вагу повітря.

3.1.54. Баки, збірники, вимірники для розчинювача кислот, лугів і солей повинні бути оснащені кришками, що не відкриваються під час роботи обслуговуючого персоналу, і місцевими відсосами.

3.1.55. Кількість припливного повітря, яке необхідно подати до гальванічних і травильних відділень, слід передбачати з розрахунку компенсації видаленого через місцеві відсоси із перевіркою на асиміляцію тепло-, вологонадлишків. У випадку необхідності припливу додаткової кількості припливного повітря слід також передбачати механічний вплив з верхньої зони для усунення цієї кількості повітря.

3.1.56. У неробочий час слід забезпечувати вентиляцію приміщення цеху (гальванічного і травильного) із розрахунку асиміляції надлишків вологи з метою захисту від руйнування будівельних конструкцій (запобігання конденсації вологи). Для цього повинні включатися частки припливних або відпливних установок з урахуванням цілодобової роботи відпливних установок від ванн, якщо вони не мають покришок або укрить.

Вимоги до попередження шкідливого впливу фізичних факторів

Шум і вібрація

3.1.57. Загальні вимоги безпеки шумової обстановки у приміщеннях на території СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ на робочих місцях встановлюються за вимогами ДСТ 12.1.003-83 та змін до нього.

3.1.58. Вимоги до вимірювання шуму визначаються за вимогами ДСТ 12.1.050-86 "Методи вимірювання шуму на робочих місцях", ДСТ 12.1.023-80 "Шум. Методи встановлення значень шумових характеристик машин", ДСТ 12.1.028-80 "Шум. Методи визначення

шумових характеристик джерел шуму", "Методичних вказівок по проведенню вимірювань і гігієнічної оцінки шумів на робочих місцях" N 1844-78, "Методичних вказівок щодо розрахунку питомого рівня шуму на території", "Методичних вказівок до встановлення рівнів шуму на робочих місцях із урахуванням напруженості і важкості праці" N 2411-81, "Методичних вказівок з дозової оцінки виробничих шумів" N 2908-82.

3.1.59. При оцінці рівнів шуму на робочих місцях належить керуватися СН N 3223-85. При оцінці рівнів інфразвуку належить керуватися "Гігієнічними нормами інфразвуку на робочих місцях" N 2274-80.

При оцінці рівнів ультразвуку належить керуватися вимогами ДСТ 12.1.01-83 "Ультразвук. Загальні вимоги безпеки", ультразвук, що передається контактним шляхом на руки працюючих, нормується "Санітарними нормами і правилами при роботі з устаткуванням, що утворює ультразвуки, які передаються контактним шляхом на руки працюючих" N 2282-80.

Робітники, що контактують з ультразвуком, повинні дотримуватися вимог, регламентованих "Санітарними нормами і правилами при роботі на промислових ультразвукових установках" N 1733-77.

3.1.60. Загальні вимоги до безпеки вібраційної обстановки у приміщеннях і на території СБЗ, СРЗ, на робочих місцях визначаються за ДСТ 12.1.012-90.

3.1.61. Вимоги до вимірювання загальної вібрації визначаються за "Методичних вказівок по проведенню вимірювань і гігієнічній оцінці виробничих вібрацій" N 3911-85.

3.1.62. При гігієнічній оцінці рівнів вібрації належить керуватися документами, позначеними у п. 3.1.55 і 3.1.56 та СН N 3044-84. При оцінці локальної вібрації належить керуватися вимогами "Санітарних норм і правил при роботі з машинами і обладнанням, що утворюють локальну вібрацію, яка передається на руки працюючих" N 3041-84. При вимірюванні і оцінці імпульсної вібрації належить керуватися вимогами "Методичних рекомендацій по вимірюванню імпульсної локальної вібрації" N 2946-83, "Методичних вказівок з профілактики несприятливої дії локальної вібрації" N 3926-85.

3.1.63. Вимірювання шуму і вібрації на робочих місцях, побудованих або реконструйованих об'єктів СДЗ, СРЗ, проводяться під час здавання об'єкту приймальній комісії.

3.1.64. Якщо на збудованому (реконструйованому) об'єкті рівні шуму або вібрації перевищують припустимі, повинні бути виконані додаткові заходи, що забезпечують досягнення нормативних величин.

3.1.65. Результати віброакустичних вимірювань під час здавання в експлуатацію об'єктів СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ вносяться до санітарного паспорту промислового об'єкта.

3.1.66. Застосування засобів індивідуального захисту від шуму встановлюється за ДСТ 12.1.029-80 "Засоби і методи захисту від шуму. Класифікація".

3.1.67. Обладнання припливно-відпливних систем вентиляції, кондиціонування, повітряного опалення, систем аспірації, крім обладнання повітряно-теплових завіс, повинні розташовуватися у спеціальних приміщеннях (вентиляційних камерах) або поза будинком. Не слід встановлювати вентилятори поруч із приміщеннями, де вимагається

забезпечення низьких рівнів шуму. Повітроводи повинні закріплюватися до вентиляторів через гнучкі вставки, а на повітроводах повинні встановлюватися поглиначі шуму. Усі вентилятори необхідно встановлювати на віброосновах.

Мікроклімат

3.1.68. Загальні вимоги до оптимальних і припустимих параметрів мікроклімату на виробничих об'єктах СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ визначаються вимогами ДСТ 12.1.005-88.

3.1.69. Вимірювання параметрів мікроклімату у виробничих приміщеннях (температура повітря, температура огорожуючих поверхонь, відносна вологість, швидкість руху повітря, інтенсивність теплового випромінювання), належить проводити у відповідності з вимогами методичних рекомендацій "Оцінка теплового стану організму з метою обґрунтування оптимальних і припустимих параметрів виробничого мікроклімату" N 2661-83.

3.1.70. При оцінці параметрів мікроклімату слід керуватися вимогами СН N 4088-86.

3.1.71. Температура нагрітих поверхонь обладнання або його огорожень на робочих місцях не повинна перевищувати 45 град. С.

3.1.72. Інтенсивність теплового опромінення працюючих від нагрітих поверхонь, технологічного обладнання, освітлювальних приладів, інсоляції на постійних і непостійних робочих місцях не повинна перевищувати 35 Вт/м² при опроміненні 50 % поверхні тіла і більшого 70 Вт/м² при опромінюванні поверхні від 25 до 50 % і 100 Вт/м² - при опроміненні не більше 25 % поверхні тіла.

Інтенсивність теплового опромінення працюючих від відкритих джерел (нагрітий метал, скло, "відкрите" полум'я та ін.) не повинна перевищувати 140 Вт/м², за такого опромінення не повинно піддаватися більше 25 % поверхні тіла з обов'язковим використанням ЗІЗ, у тому числі обличчя й очей та при застосуванні засобів до зниження опромінення на робочих місцях (дистанційне керування, екранування, водяні завіси, раціональна вентиляція, розпорошення води та ін.).

3.1.73. Технічні й технологічні рішення, що спрямовані на оптимізацію параметрів мікроклімату на робочих місцях, регламентуються "Санітарними правилами організації технологічних процесів і гігієнічними вимогами до виробничого обладнання" N 1042-73 та відомчими нормативними документами.

3.1.74. Припустима температура внутрішніх поверхонь конструкцій, що огорожують робочу зону (стіни, підлоги, стелі та ін.), або пристроїв (екранів і т. п.), а також температура зовнішніх поверхонь технологічного устаткування або огорожуючих його обладнань не повинна виходити більше ніж на 2 град. С за межі оптимальних величин температури повітря, що встановлені вимогами ДСТ 12.1.005-88 для окремих категорій робіт.

При температурі поверхонь, що огорожують конструкції, нижче або вище оптимальних величин температури повітря робочі місця повинні бути віддалені від них на відстань не менше 1 м.

3.1.75. Перепад температури повітря по горизонталі у робочій зоні за всіх категорій робіт допускається до 3 град. С.

Коливання температури повітря по горизонталі у робочій зоні на протязі зміни допускається до 4 град. С - при легких роботах, до 5 град. С - при середній важкості робіт і до 6 град. С - при важких роботах. При цьому абсолютні значення температури впливу вимірної на різній висоті і у різних ділянках приміщень протягом зміни не повинні виходити за межі припустимих величин, що регламентовані ДСТ 12.1.005-88.

3.1.76. У кабінах, на пультах і постах керування технологічними процесами, у залах обчислювальної техніки та інших виробничих приміщеннях при виконанні робіт операторського типу, пов'язаних із нервово-емоційною напругою, повинно дотримуватися оптимальних параметрів температури повітря - 22 - 24 град. С, відносної вологості - 60 - 40 % і швидкості його руху - не більше 0,1 м/с. Перелік інших виробничих приміщень визначається галузевими документами, що узгоджені з органами держсанепідслужби у встановленому порядку.

Неіонізуючі випромінювання

3.1.77. Методи контролю і гігієнічні нормативи електричного поля промислової частоти повинні відповідати вимогам ДСТ 12.1.002-84 "Електричні поля промислової частоти. Припустимі рівні напруженості і вимоги до проведення контролю на робочих місцях", "Гранично припустимі рівні (ГПР) дії електричних полів діапазону частот 0,06 - 30,0 МГц" N 4131-86, "Санітарним нормам і правилам виконання робіт в умовах дії електричних полів промислової частоти" N 5802-91.

3.1.78. Гранично припустимий рівень дії напруженості електричного поля частотою 50 Гц встановлюється у 25 кВ/м².

Перебування в електричному полі напруженістю більше 25 кВ/м² без застосування засобів захисту не допускається. Перебування в електричному полі напруженістю до 5 кВ/м² включно допускається протягом робочого дня. За напруженістю електричного поля від 20 до 25 кВ/м² час перебування персоналу не повинен перевищувати 10 хвилин.

Припустимий час перебування в електричному полі напруженістю від 5 до 20 кВ/м² вираховується за формулою:

$$T = 50/E - 2,$$

де **T** - припустимий час перебування в електричному полі відповідної напруженості (r);

E - напруженість діючого електричного поля (кВ/м²).

3.1.79. Усі роботи, пов'язані з електрикою, повинні проводитися відповідно з вимогами ДСТ 12.1.019-79 "Електробезпека. Загальні вимоги", ДСТ 12.1.030-81 "Електробезпека. Захисне заземлення. Занулення", ДСТ 12.1.038-82 "Електробезпека. Гранично припустимі рівні напруги доторкання і струмів", "Правил обладнання електроустановок ПОЕ-76", "Правил технічної експлуатації електроустановок споживачів", КТМ 31.046-73 "Електропостачання і електрообладнання морських портів і судноремонтних заводів. Вказівки до проектування", КД 5.5360-78 і ГСТ 5.9338-79 "Тимчасове електрозабезпечення, вентиляція і забезпечення будуємих і ремонтуємих суден", ГСТ 5.0346-81 "Електропостачання будуємих і ремонтуємих суден. Вимоги безпеки", "Правил використання і іспитів засобів захисту, використовуваних у енергоустановках".

3.1.80. Методи контролю і гігієнічні нормативи рівнів магнітних полів регламентуються відповідно до вимог "Гранично припустимих рівнів впливу постійних магнітних полів при роботі з магнітними пристроями і магнітними матеріалами" N 1742-77, ГПР магнітних полів частот 50 Гц" N 3206-85, "Методичних вказівок до гігієнічної оцінки основних параметрів магнітних полів, що створюються машинами контактної зварки перемінним струмом частотою 50 Гц" N 3207-85.

3.1.81. Напруженість постійного магнітного поля на робочому місці не повинна перевищувати 8 кА/м^2 , у випадку впливу магнітного поля частотою 50 Гц на все тіло його напруженість не повинна перевищувати $3,2 \text{ кА/м}^2$ (6,5 мТл). Тривалість перебування працюючих у магнітному полі частотою 50 Гц при роботі під навантаженням не повинна перевищувати 50 % від загальної тривалості робочого дня.

3.1.82. Електромагнітні поля у діапазоні радіочастот (60 кГц - 3000 ГГц) регламентуються вимогами ДСТ 12.1.006-84.

У діапазоні частот 60 кГц - 300 МГц оцінюється напруженість його складових, які не повинні перевищувати наступні гранично припустимі значення:

- за електричною складовою (В/м):

50 - для частот від 60 кГц до 3 МГц;

20 - для частот від 3 МГц до 30 МГц;

10 - для частот від 30 МГц до 50 МГц;

5 - для частот від 50 МГц до 300 МГц;

- за магнітною складовою (А/м):

5 - для частот від 60 кГц до 1,5 МГц;

0,3 - для частот від 30 МГц до 50 МГц.

У діапазоні частот 300 МГц-300 ГГц гранично припустима кількість потоку енергії не повинна перевищувати 10 Вт/м^2 (1000 мкВт/см^2); а за наявності рентгенівського випромінювання або високої температури повітря у робочих приміщеннях (вище 28 гр. С) - 1 Вт/м^2 (100 мкВт/см^2).

3.1.83. Для захисту персоналу від впливу електромагнітних полів радіочастот необхідно використовувати способи й засоби:

- зменшення напруженості й щільності потоку енергії електромагнітних полів шляхом використання узгоджених навантажень і поглиначів потужності;

- екранування робочих місць;

- віддалення робочого місця від джерел ЕМП;

- раціональне розміщення у робочому приміщенні обладнання, що випромінює ЕМП;

- встановлення раціональних режимів праці для устаткування і персоналу;
- застосування засобів попереджувальної сигналізації;
- застосування ЗІЗ.

3.1.84. Припустимі рівні напруженості електростатичних полів на робочих місцях, вимоги до контролю й засобів захисту встановлюються відповідно до ДСТ 12.1.045-84 "Електростатичні поля. Припустимі рівні на робочих місцях і вимоги до проведення контролю", "Санітарно-гігієнічних норм напруженості електростатичного поля" N 1757-77.

3.1.85. Гранично припустимий рівень напруженості електростатичного поля менше 20 кВ/м, час перебування людини у ньому не регламентується.

3.1.86. Санітарний контроль за електризуванням полімерних матеріалів на суднах і методи боротьби із статичною електрикою регламентуються "Методичними вказівками по здійсненню санітарного контролю за електризуванням полімерних матеріалів на суднах і методах його зниження" N 2036-79.

3.1.87. При організації і проведенні виробничих процесів, пов'язаних з рухом, перенесенням або розпиленням легкозаймистих рідин, рухом гарячих парів і газів, переробкою і перевантаженням сипучих і дрібнодисперсних матеріалів, тертям синтетичних матеріалів та інших подібних операцій, за яких можливе утворення електрики, повинні передбачатися заходи захисту від нього:

- відведення зарядів шляхом заземлення устаткування і комунікацій, а також забезпечення постійного електричного контакту тіла людини з заземленням;
- відведення зарядів у результаті зменшення питомих об'ємних і поверхневих опорів;
- нейтралізація зарядів шляхом використання радіоізотопних, індукційних та інших нейтралізаторів.

3.1.88. Для зниження інтенсивності виникнення зарядів статичної електрики всюди, де це потрібно за технологією виробництва, повинно бути виключено розбризування, подрібнення, розпорошення речовин, швидкість руху матеріалів в апаратах і магістралях не повинна перевищувати значень, що передбачені проектом.

3.1.89. Для запобігання небезпечних іскрових розрядів, які виникають у наслідок накопичення на тілі людини зарядів статичної електрики за контактного чи індукційного впливу наелектризованого матеріалу або елементів одягу, що електризуються тертям один з одним, за вибухонебезпечних виробництв необхідно забезпечити відведення зарядів у землю. Основний спосіб виконання цього забезпечити електропровідність взуття й підлоги.

3.1.90. *Забороняється* обдування стисненим повітрям секцій, устаткування, виробів, робочих місць, а також людей.

3.1.91. У випадку використання джерел лазерного випромінювання заходи безпеки при експлуатації лазерних установок повинні відповідати вимогам ДСТ 12.1.040-83 "Лазерна безпека. Загальні положення".

3.1.92. Дозиметричний контроль лазерного випромінювання, гранично припустимі рівні впливу й профілактичні заходи повинні регламентуватися відповідно з вимогами ДСТ 12.1.031-81 "Методи дозиметричного контролю лазерного випромінювання", "Санітарних норм і правил улаштування й експлуатації лазерів" N 5804-91, ДСТ 24713-81 "Методи вимірювань параметрів лазерного випромінювання. Класифікація", ДСТ 24714-81 "Лазери. Методи вимірювання параметрів випромінювання. Загальні положення".

3.1.93. Роботи, пов'язані з обслуговуванням лазерних установок і застосування у відповідності до вимог "Типової інструкції з охорони праці при проведенні робіт із лазерними апаратами" N 06-14/20-88.

3.1.94. Теплові випромінювання (ультрафіолетове, видиме, інфрачервоне) не повинні створювати на постійних робочих місцях інтенсивних теплових випромінювань, що перевищують гігієнічні норми, наведені у "Санітарних нормах ультрафіолетового випромінювання у виробничих приміщеннях" N 4557-88, цих Правил.

3.1.95. Припустима інтенсивність ультрафіолетового опромінення працюючих за наявності незахищених ділянок поверхні шкіри не більше $0,2 \text{ м}^2$ і періоду опромінення до 5 хвилин довжиною пауз між ними не менше 30 хвилин і загальної тривалості впливу за зміну до 60 хвилин - не повинна перевищувати:

- $50,0 \text{ Вт/м}^2$ - для області 400 - 315 нм (довгохвильовий спектр);

- $0,05 \text{ Вт/м}^2$ - для області 315 - 280 нм (середньохвильовий спектр);

- $0,001 \text{ Вт/м}^2$ - для області 280 - 200 нм (короткохвильовий спектр).

3.1.96. Припустима інтенсивність ультрафіолетового опромінення працюючих при наявності незахищених ділянок поверхні шкіри не більш $0,2 \text{ м}^2$ (обличчя, шия, кисті рук та ін.), загальною тривалістю впливу опромінення 50 % часу робочої зміни і тривалістю одноразового опромінення понад 5 хвилин і більше не повинна перевищувати:

$10,0 \text{ Вт/м}^2$ - для області 400 - 315 нм;

$0,01 \text{ Вт/м}^2$ - для області 315 - 280 нм.

Опромінення в області 280 - 200 нм за зазначеної тривалості не допускається.

3.1.97. Припустима інтенсивність інфрачервоного опромінення у залежності від довжини хвилі повинна складати:

Довжина хвилі (нм)	Припустима інтенсивність теплового випромінювання (Вт/м^2)
760 - 1400	100
1400 - 3000	120
3000 - 5000	150
понад 5000	180

3.1.98. Для захисту від інфрачервоного опромінення необхідно скорочувати час перебування працюючих у зоні дії джерел теплового випромінювання:

Інтенсивність теплового опромінення (Вт/м ²)	350	700	1050	1400	1750	2100	2450	2800
Час одноразового перебування (хв.)	20	15	12	9	7	5	3,5	2,5

3.1.99. Рівень інтенсивності інфрачервоного випромінювання при роботах на судах повинен регламентуватися вимогами "Гігієнічних норм інтенсивності інфрачервоного випромінювання від нагрітих поверхонь обладнання й огороження у машинах і котельних відділеннях та інших виробничих приміщеннях суден" N 645-66.

3.1.100. Рівні іонізації повітря повинні відповідати вимогам "Санітарних норм іонізації повітря виробничих приміщень" N 2152-80.

Промислові джерела іонізуючих випромінювань

3.1.101. При використанні радіоізотопних приладів організація роботи повинна здійснюватися у відповідності до вимог "Санітарних правил обладнання й експлуатації радіоізотопних приладів" N 1946-78 і доповнення до них. Потужність експозиційної дози випромінювання на поверхні радіоізотопних приладів не повинна перевищувати 10 мР/год., а на відстані 1 м від поверхні приладу - 0,3 мР/год.

3.1.102. Зберігання блоків джерел випромінювання радіоізотопних приладів повинно здійснюватися в окремому приміщенні. Потужність дози випромінювання на зовнішній поверхні стін і дверей цього приміщення не повинна бути більшою за 0,3 нбер/год.

3.1.103. Необхідно максимально обмежувати час перебування персоналу на відстані не меншою 1 м від поверхні блоку джерела випромінювання радіоізотопного приладу.

3.1.104. При застосуванні гама-дефектоскопії організація робіт повинна проводитися відповідно до вимог "Санітарних правил з радіоізотопної дефектоскопії" N 1171-74.

За гама-дефектоскопії в одноповерхових цехах, на відкритих майданчиках встановлюють розміри і маркується радіаційно небезпечна зона, у межах якої потужність дози перевищує 0,3 мР/год., на межі цієї зони встановлюються попереджувальні написи і знаки радіаційної небезпеки, які добре відрізняються на відстані не менше 3 м.

Пучок випромінювання повинен бути спрямований переважно донизу чи доверху - у бік від найближчих робочих місць.

3.1.105. Випромінювання, що пройшло через просвітлювальний виріб, перекривається захисним бар'єром такої товщини, щоб забезпечити зниження потужності дози на робочому місці й суміжних приміщеннях до 0,1 мР/рік.

3.1.106. Приміщення для стаціонарного зберігання джерел і переносних дефектоскопів обладнується спеціальними колодязями, нішами, сейфами із захисними покриттями і підймальними пристроями.

Потужність дози випромінювання на зовнішніх поверхнях будинків і у прорізах вікон, дверей не повинна перевищувати 0,3 мР/год.

3.1.107. Транспортування приладів із джерелами випромінювань повинна проводитися відповідно до вимог "Правил безпеки при транспортуванні радіоактивних речовин" N 139-73.

3.1.108. Загальні вимоги при роботі з джерелами іонізуючого випромінювання регламентується "Основними санітарними правилами роботи з радіоактивними речовинами та іншими джерелами іонізуючих випромінювань" N 72/87, "Нормами радіоактивної безпеки" (НРБ-76/87), "Санітарними правилами при проведенні рентгенівської дефектоскопії" N 2191-80, "Методичними вказівками при проведенні державного санітарного нагляду за об'єктами з джерелами електромагнітних полів іонізуючої частини спектру" N 2055-79.

Виробничий пил

3.1.109. Контроль і оцінка вмісту виробничого пилу у повітрі робочої зони здійснюється відповідно до вимог ДСТ 12.1.005-88, "Гранично припустимих концентрацій (ГПК) шкідливих речовин у повітрі робочої зони" N 4617-88, методичних вказівок "Вимірювання концентрації аерозолей переважно фіброгенної дії" N 4436-87.

4. Вимоги до організації робочих місць і виробничих процесів

4.1. Робочі місця повинні бути захищеними від небезпечних і шкідливих факторів, що загрожують здоров'ю і життю людини (дії високих температур, електричного струму, електромагнітних полів, шкідливих речовин, шуму, вібрації і таке інше), атестовані згідно з вимогами документів:

- Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці, затверджений постановою Кабінету Міністрів України N 442 від 01.08.92;

- Методичні рекомендації для проведення атестації робочих місць за умовами праці - [постанова Мінпраці та МОЗ України N 41 від 01.09.91 р.](#)

4.2. Оцінку умов праці робочих місць належить здійснювати відповідно до положень "Гігієнічної класифікації праці (за показниками шкідливості й небезпечності факторів виробничого середовища, важкості і напруження процесу праці)" N 4137-86.

4.3. Організація робочих місць повинна відповідати вимогам ДСТ 12.2.032-78, ДСТ 12.2.033-78, ДСТ 12.2.061-81.

4.4. Організація робочих місць повинна забезпечувати можливість вільного пересування працюючих оптимальними траєкторіями, виконання основних і допоміжних операцій у зручній робочій позі із застосуванням найбільш ефективних прийомів праці.

4.5. Розміщення органів керування і засобів відображення інформації повинно враховувати вимоги ДСТ 22269-76.

4.6. Конструкція регульованого крісла для робітників, що керують технологічним процесом дистанційно з пульта, повинна відповідати вимогам ДСТ 21889-76, ДСТ 12.2.049-80.

4.7. Постійні робочі місця повинні розташовуватися відповідно до санітарних і технологічних норм, регламентованих ДСТ 12.3.002-75, "Санітарними правилами організації технологічних процесів і гігієнічними вимогами до виробничого обладнання" N 1042-43.

4.8. При виборі розташування й облаштування робочих місць повинно дотримуватися наступних умов:

- безпека і зручність основної роботи, для якої визначене робоче місце;

- безпека і зручність обслуговування устаткування, на якому виконується робота;

- безпека виробничого персоналу, що не бере участі у виробничому процесі на даному робочому місці.

4.9. Робоче місце повинно бути організоване з урахуванням постачання працюючих матеріалами, деталями, інструментом, оснащенням, що максимально спрощує виконання технологічних операцій.

4.10. Робочі місця слід постійно утримувати чистими, не захаращувати відходами виробництва, деталями, інструментом і т. п. Ковзькі від льоду, снігу, мастил чи з інших причин робочі місця і проходи повинні бути очищені або посипані піском, тирсою, попелом і т. ін.

4.11. Важкість і напруженість праці працюючих не повинна перевищувати припустимих значень, що регламентовані "Гігієнічною класифікацією праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу" N 382 від 31.12.97 р.

5. Санітарні вимоги, що підлягають виконанню при експлуатації суднобудівних і судноремонтних об'єктів

Територія СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ

5.1. Територія СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ повинна утримуватися чистою. Проїзди і проходи повинні бути вільними для руху, вирівняні, не мати ковбач, освітлені до вимог розділу 2.8 цих Правил.

Ями, які влаштовані з технічною метою, повинні огорожуватися.

5.2. Робочі місця, проїзди і проходи, що прилягають до виробничих, адміністративних і санітарно-побутових приміщень, складів, причалів необхідно систематично очищувати від сміття, тари, накопичення бруду, використовувати очищення й поливання цих місць". Пішохідні доріжки, проходи, робочі майданчики при обмерзанні повинні присипатися піском, попелом і т. ін.

5.3. Причали, добутові набережні, а також інші місця території, на яких використовується внутрішньозаводський транспорт і пересуваються люди, повинні бути обладнані міцними бортовими брусами (колесовідбійниками), що захищають транспорт від падіння. Місця, де можливе падіння людей у воду, повинні бути обладнані рятувальними засобами. Обладнання причалів повинне гарантувати безпеку посадки й висадки людей при будь-якому рівні води.

5.4. Акваторія повинна бути захищена від льодоходу, сильних хвилювань, течій і наносів. Захисні спорудження повинні знаходитися у справному стані.

5.5. Водостоки (канави) для відведення атмосферних вод належить регулярно прочищати і ремонтувати.

5.6. Збір і утилізація твердих відходів, сміття з території повинні здійснюватися згідно з вимогами розділу 2.7 цих Правил.

5.7. Прибирання території повинне проводитися при можливості з використанням засобів механізації, вологим або пневматичним способом, стаціонарними або пересувними установками, мийними або прибиральними машинами.

5.8. Видалення відходів підприємств громадського харчування здійснюється у відповідності до санітарних правил, що встановлені для даного населеного пункту.

5.9. Харчові відходи підприємств громадського харчування СБЗ, СРЗ, суден збираються у спеціально для цього призначену тару й можуть використовуватися для годівлі худоби відповідно до вимог правил санітарного утримання населених місць.

5.10. На території СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ у місцях скупчення людей повинні встановлюватися урни для сміття і недопалків та ящики, що щільно закриваються, для сміття і зметів. Ящики й урни повинні систематично очищуватися, також піддаватися дезінфекції і дезінфекції.

5.11. Місця для збирання, сортування і короткочасного зберігання відходів слід відводити на спеціальних ділянках території.

5.12. Для догляду за територією СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ повинна бути призначена спеціальна бригада кількістю осіб, що відповідає розмірам СБЗ, СРЗ, РЕБФ і РМФ. Бригада робочих повинна бути забезпечена сучасними засобами механізації.

Об'єкти СБЗ, СРЗ, РЕБФ, РМФ і допоміжні будинки

5.13. Поточний санітарний нагляд за об'єктами і допоміжними будинками повинен здійснюватися у відповідності до вимог п. 2.2 і 2.3 цих Правил.

5.14. Використання побутових приміщень не за призначенням не допускається.

5.15. Біля зовнішніх входів до допоміжних будинків і приміщень повинні бути пристосування для очищення взуття від грязі.

5.16. Жолоби, канали, трали, пісуари й унітази у душових і вбиральнях повинні регулярно прочищатися і промиватися. Прилади, якими користуються для промивання унітазів, пісуарів і т. ін., повинні бути налагодженими.

Підлоги у вбиральнях повинні постійно утримуватися у сухому стані.

Вимоги до експлуатації підйимально-транспортних машин і допоміжних пристосувань

5.17. Проведення підйимально-транспортних робіт і переміщення вантажів повинно здійснюватися відповідно до вимог ДСТ 12.3.020-80 "Процеси переміщення вантажів на підприємствах. Загальні вимоги безпеки", ДСТ 12.3.009-76 "Роботи навантажувально-розвантажувальні. Загальні вимоги безпеки", КД 5.0330-84 "Навантажувально-розвантажувальні роботи при будівництві і ремонті суден. Вимоги безпеки", КД 5.0364-83 "Роботи такелажні у суднобудуванні. Вимоги безпеки", ТСН 413-80 "Інструкція по монтажу вантажно-підйимального обладнання", ДНАОП 0.00.1.03-93 "Правила влаштування і безпеки експлуатації вантажно-підйимальних кранів".

5.18. При навчанні осіб роботі на підйимально-транспортних машинах повинні вивчатися правила виробничої санітарії, а при атестації цих осіб необхідна перевірка знань правил.

5.19. Кабіни підйимально-транспортних машин повинні бути обладнані у відповідності до вимог розділів 2.2.103 - 2.2.110, цих правил. З метою надання нормальних умов для органу зору працюючих повинні бути оснащені пристроями сонцезахисту й дзеркалами заднього огляду. Чищення зовнішнього скла, включаючи підлогу кабіни, повинне бути механізоване і здійснюватися з кабіни ефективними засобами.

5.20. Контейнери, транспортери для сипучих та курних вантажів повинні бути зачинені кожухами, які не пропускають пил.

5.21. *Забороняється* укладати і перевозити вантажі на несправних піддонах або ушкоджених контейнерах.

5.22. Швидкість пересування кранів, що керуються з підлоги, не повинна перевищувати 50 м/хв., а їх візочків - 32 м/хв.

5.23. Крани, що працюють на відкритому повітрі, повинні бути обладнаними анемометрами, які автоматично включають звуковий сигнал при вітрі, що досягає швидкості, яка зазначена у паспорті крана.

5.24. Переміщувати вантажі над приміщеннями, де можуть знаходитися люди, можна тільки після виведення їх з цих приміщень.

5.25. При навантаженні (розвантаженні) металів електромагнітними і грейдерними захватами, зону підймання й переміщення вантажів огорожують, а вантажні платформи закріплюють башмаками від спонтанного переміщення.

5.26. У виробничих процесах переміщення вантажів масою більшою за 20 кг на відстань більш як 25 м повинне бути механізоване.

5.27. Навантажувально-розвантажувальні роботи з допомогою вантажно-підіймальних механізмів можна проводити тільки у присутності людей у кабіні транспортного засобу.

5.28. Якщо вантаж доводиться переносити над робочими місцями, машиніст крану зобов'язаний подавати переривчасті звукові сигнали, а стропальник - попередити людей, що знаходяться внизу.

5.29. Водії, що працюють із вантажно-підіймальними механізмами, повинні бути навчені за програмою стропальника і мати відповідні посвідчення.

5.30. Усі працюючі на загальнозаводських складах повинні проходити навчання з безпечних методів і прийомів роботи при розвантаженні й вивантаженні матеріалів і виробів.

Внутрішньозаводські транспортні роботи

5.31. Влаштування, утримання й експлуатація заводських залізничних потягів і шляхів, а також габарити будівель і штабелів вантажів та їх відстань від шляхів повинні відповідати вимогам діючих правил Міністерства транспорту України.

5.32. Вантажі на висоті штабелю до 1,2 м повинні знаходитися від зовнішньої грані головки найближчого до вантажу залізничного або підкранового шляху на відстані не менше 2 м, а за більшої висоти - не менше 2,5 м. Залізничні шляхи напроти виходів з будинків можуть бути прокладені від стіни будинків на відстані не ближче 5 м для вузької колії і 6 м для широкої колії. У випадку неможливості виконати цю вимогу при виході з будинку влаштовують запобіжні загорода і влаштовують сигналізацію, що попереджує про рух транспорту.

5.33. Швидкість залізничного транспорту по території СБЗ, СРЗ повинна бути обмежена до 10 км/год. з локомотивом попереду і 5 км/год. з локомотивом позаду составу. При в'їздах до цеху і виїздах з нього, а також при русі вздовж цехів, проїздів і проходів швидкість руху не повинна перевищувати 3 км/год.

5.34. При роботі вручну *забороняється* підштовхувати одні вагони і вагонетки другими; зупиняти їх з буфера; підкладати під колеса для гальмування дошки, лому, кілля та інші не передбачені правилами технічної експлуатації речі; *забороняється* знаходитися на рельсовій колії і йти попереду вагонів і вагонеток, що пересуваються; їздити на порожніх і навантажених вагонетках; проводити зчеплення до повної зупинки вагонів.

5.35. Швидкість руху автомобільного та іншого безрельсового транспорту не повинна перевищувати: по внутрішньозаводським шляхам - 12 км/год., на поворотах шляхів 5 км/год, через переїзди й у цехах - 3 км/год.

5.36. *Забороняється* перевозити людей у кузовах повністю завантажених автомашин усіх типів, у кузовах самоскидів і при транспортуванні вибухо- і вогненебезпечних, отруйних речовин, курних вантажів і лісоматеріалів.

При перевезенні устаткування та інших вантажів, що вимагають супроводу людей, для них необхідно залишати зручне й безпечне місце. Супроводжуючі повинні слідкувати за станом кріплення вантажу.

5.37. Балони із зрідженим газом можна перевозити тільки на підресорних засобах, укладаючи їх запобіжними ковпаками в один бік, поперек кузова й обов'язково закріплюючи, використовуючи для цього спеціальні стелажі з заглибленнями, що оббиті войлоком. При перевезенні балонів без стелажів слід застосовувати прокладки з пенькового канату або гумових кілець товщиною не менше 25 мм. Балони з газом у вертикальному положенні повинні перевозитися тільки у спеціальних рушниках.

5.38. Перевезення на автомашинах кислот, каустика і рідких хімікатів у бутелях дозволяється тільки за наявності спеціальної запобіжної тари, а паливних рідин (бензин, гас і т. ін.) - у спеціальній металевій тарі із пробками, що щільно закриваються. Транспортування легкоспалахуючих рідин допускається тільки спеціальними транспортними засобами, що мають заземлення; ті ж вимоги відносяться до окремих емкостей з подібними рідинами.

5.39. Транспортні шляхи необхідно утримувати у справному стані, очищувати від сміття, снігу й льоду. У зимовий час транспортні шляхи обов'язково посипають піском, попелом і шлаком.

5.40. Для навантаження й розвантаження поштучних вантажів необхідно використовувати спеціальні майданчики - платформи, естакади - на висоті підлоги кузова автомашини або вантажної платформи.

5.41. Вантаж повинен розташовуватися так, щоб він не наражав на небезпеку водія й оточуючих, а також не порушував стійкість автомобіля або платформи; за необхідністю вантаж повинен бути закріплений.

5.42. Транспортування виробів корпусобудівництва або ремонту на спеціальних транспортних засобах - платформах - повинно проводитися за розробленими типовими або індивідуальними схемами.

Робітники, що безпосередньо беруть участь у перевезенні, повинні бути проінструктовані з урахуванням конкретних умов на місці. Категорично *забороняється* перебування людей на платформі або вантажу при його пересуванні, а також при встановлюванні і зніманні.

5.43. Складувати і тимчасово зберігати конструкції корпусу (вузли, секції, блоки) слід на спеціально відведених місцях. Ці місця повинні мати тверде покриття й огороження; припустимо зазначати їх білою лінією шириною не менше за 50 мм. Перед розвантаженням секцій і блоків на майданчику необхідно укласти прокладки - дерев'яні бруси.

5.44. До керування транспортними засобами при навантажувально-розвантажувальних роботах допускаються особи не молодші за 18 років, що пройшли навчання за спеціальною програмою і мають посвідчення на право керування цією машиною й виконання цього виду робіт. Робітники, що зайняті на перевезенні небезпечних вантажів, повинні проходити спеціальну програму підготовки для осіб, що обслуговують транспортні засоби по перевезенню небезпечних вантажів.

5.45. Перевезення робітників до місця роботи й зворотньо, доставка матеріалів і інструменту на судна, що ремонтуються і добудовуються і стоять на рейді, вантажоперевезення у межах акваторії СБЗ, СРЗ можуть здійснюватися спеціально виділеними плавзасобами, що пристосовані для безпечного перевезення людей і допущених до експлуатації регістром і управлінням капітана порту.

5.46. Посадку й висадку людей, а також навантаження і розвантаження вантажу проводять тільки після закінчення швартування судна до причалу й установлення сходень або трапів із додержанням вимог п. 5.3 цих Правил.

5.47. Перевезення людей на шлюпках припустиме при хвилюванні не вище 3 балів і вітру - не вище 5 балів.

5.48. Експлуатація заводського водного транспорту повинна відповідати вимогам діючих правил техніки безпеки на суднах морського (річкового) флоту.

6. Вимоги до експлуатації внутрішньозаводських систем. Експлуатація систем опалення, вентиляції і кондиціонування повітря

6.1. Експлуатація систем вентиляції, опалення і кондиціонування повітря на об'єктах СБЗ, СРЗ, РЕБФ, РМФ повинна задовольняти вимогам БНіП 2.04.05-91, ДСТ 12.4.021-75 "Системи вентиляційні. Загальні вимоги безпеки", основних положень КД 103.040-78, а також даних розділу 2.4 цих Правил.

6.2. Оцінка санітарно-гігієнічної ефективності вентиляції повинна проводитися відповідно до ["Санітарно-гігієнічного контролю систем вентиляції виробничих приміщень" N 4425-87](#).

6.3. Технологічне обладнання, робота якого супроводжується виділенням пилу і газів, а також засоби транспортування подрібнених матеріалів і курних речовин, повинні бути обладнані місцевою витяжною відпливною вентиляцією. Конструкція місцевих відсмоктувачів, а також кількість відсмоктуваного повітря повинні відповідати вимогам АЗ-877 "Рекомендації до розрахунку відсмоктувачів від устаткування, що виділяє тепло і газу".

6.4. Робота аспіраційних устаткувань повинна блокуватися з технологічним обладнанням.

6.5. У виробничих будинках і спорудах, де незалежно від наявності викидів і вентиляційних будов передбачаються створки, що відкриваються, перетинки, інші пристрої у вікнах і ліхтарях площею не менш 20 % від загальної площі прорізів для провітрювання, повітря, що надходить, повинне спрямовуватися доверху у холодний час і донизу у теплий час року.

6.6. У виробничих приміщеннях з об'ємом на одного працюючого менш 20 м³ повинна здійснюватися подача зовнішнього повітря у кількості не менше 30 м³ на кожного працюючого, а у приміщеннях з об'ємом на кожного працюючого більше 20 м³ - не менше 20 м³/год. на кожного працюючого.

6.7. У будинках, виробничих приміщеннях і на окремих ділянках без природної вентиляції (провітрювання) з подачею до них засобами механічної вентиляції тільки зовнішнього повітря, об'єм подачі зовнішнього повітря повинен складати не менше 60 м³/год. на одного працюючого, але не менше одноразового повітреобміну на весь об'єм приміщення за 1 год.

6.8. При наявності у цих будинках систем механічної вентиляції і кондиціонування повітря з рециркуляцією, об'єм подачі зовнішнього повітря повинен бути не менш 60 м³/год. на одного працюючого, але не менше одноразового повітреобміну за 1 годину за розрахункової одночасності 10 і більше.

За меншої розрахункової одночасності повітря обміну об'єм подачі зовнішнього повітря повинен бути не менше 60 м³/год. на одного працюючого, але не менш 20 % загального повітреобміну.

При одночасності розрахункового повітреобміну менш 10 і застосуванні рециркуляції припустиме зменшення об'єму подачі зовнішнього повітря на 10 %, якщо на одного працюючого передбачається подача більше 120 м³/год. зовнішнього повітря.

6.9. При фарбувальних і аналогічних роботах способом нанесення речовини пензлем, вмоканням, валиком швидкість повітря складає: 0,5 м/с - для речовин, що не містять ароматичних вуглеводнів, 1,0 м/с - для речовин, що містять ароматичні вуглеводні, крім бензолу і 1,2 м/с - для речовин, що містять бензоли і діізоціанати; при пульверизації швидкість повітря: 1,0 м/с - для речовин, що не містять ароматичних вуглеводнів, діізоціанати і свинцевих сполук, 1,3 м/с - для речовин, що містять свинцеві сполуки і ароматичні вуглеводні, крім бензолу, і 1,7 м/с - для речовин, що містять бензол і діізоціанати; при роботі в електростатичному полі - швидкість повітря 0,3 - 0,5 м/с (для всіх речовин).

6.10. У виробничих і допоміжних приміщеннях при експлуатації системи опалення опалювальні прилади і теплоносії не повинні створювати додаткові виробничі шкідливості. Опалювальні прилади повинні бути з рівними поверхнями, що дозволяє їх легко очистити.

6.11. При використанні систем панельного опалення середня температура обігріву поверхні не повинна бути вищою:

- на обігрівальній поверхні підлоги - за 26 град. С;

- на обігрівальній поверхні стелі при висоті приміщення - 2,5 - 2,8 м - 28 град. С; 2,9 - 3,0 м - 30 град. С; 3,1 - 3,4 м - 33 град. С;

- на обігрівальній поверхні перегородок і стін на висоті до 1 м від рівня підлоги - 35 град. С, від 1 м до 3,5 м - 45 град. С.

6.12. У неробочий час у приміщеннях повинно функціонувати чергове опалення з підтриманням температури повітря не нижче 5 гр. С.

6.13. На всі опалювальні і вентиляційні установи повинна бути оформлена технічна документація (паспорти, реєстраційні журнали), що відбиває результати перевірки ефективності роботи. Експлуатація і контроль роботи установок повинні здійснюватися відповідно до спеціально розроблених інструкцій.

6.14. Постійні робочі місця, розташовані на відстані менше 3 м від зовнішніх дверей і 6 м від брам, слід захищати перетинками або екранами від обдування холодним повітрям.

6.15. Стаціонарні сходи і площадки слід передбачувати для обслуговування устаткування, апаратури і приладів, що розташовуються вище 1,8 м і більше від підлоги або рівня землі.

Вимоги до експлуатації системи освітлення

6.16. Експлуатація системи освітлення СБЗ, СРЗ, РЕБФ, РМФ повинна проводитися відповідно до вимог розділу 2.8 цих Правил.

6.17. При перевірці системи штучного освітлення слід керуватися методичними вказівками N 1322-75.

6.18. Вимірювання освітленості повинно проводитися при здаванні освітлювальної установки до експлуатації і не менше 2-х разів на рік під час експлуатації.

6.19. Очищення світлоотворів у цехах повинно проводитися механізованими засобами регулярно не менше 2-х разів на рік.

6.20. Для забезпечення нормальної експлуатації освітлювальних установок необхідно мати спеціальні дільниці ремонту і очищення освітлювальних приладів. Необхідно організувати пункти або забезпечити збір утилізації ртуті, здобутої з газорозрядних ламп, що вийшли з ладу, у діючих у цьому регіоні пунктах.

6.21. Для ремонту й очищення скла, а також для обслуговування освітлювальної апаратури повинні передбачатися спеціальні пристосування (драбини, підйомники), що забезпечують легке, зручне безпечне виконання цих робіт.

6.22. На кожен систему освітлення після світлотехнічних випробувань повинен бути складений паспорт, інструкція з експлуатації і заведений журнал із зазначенням графіку періодичності очищення, заміни ламп і графіку ремонту.

7. Умови режиму праці та відпочинку персоналу

Умови і режими праці та відпочинку

7.1. Раціональні умови і режими праці та відпочинку робітників СБЗ, СРЗ, РЕБФ, РМФ встановлюються з урахуванням "Міжгалузевих рекомендацій по розробці раціональних режимів праці та відпочинку", "Типових внутрішньозмінних режимів праці та відпочинку робочих промислових підприємств", "Методичних рекомендацій з обґрунтування організації типового режиму праці і відпочинку керівних працівників промислових підприємств" N 2184-80, методичних рекомендацій "Фізіологічні норми напруження організму за фізичної праці" N 2189-80, "Методичних рекомендацій з усунення і попередження несприятливого впливу монотонії на працездатність людини в умовах сучасного виробництва" N 2257-80, методичних рекомендацій "Організація режимів праці і відпочинку робітників, трудова діяльність яких характеризується локальними м'язовими навантаженнями" N 2532-82.

7.2. Для забезпечення оптимальних режимів праці та відпочинку при роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці слід керуватися вимогами і положеннями:

- КД 31.93.53-77 "Типові проекти організації праці на робочих місцях суднових електромонтажників СБЗ ММФ";

- КД 31.93.59-79 "Організація праці, виробництва і управління у доковому комплексному цеху судноремонтних підприємств ММФ";

- КД 31.93.72-81 "Типовий проект організації праці у трубопровідних цехах судноремонтних підприємств ММФ", частини I - III;

- "Оптимальні режими праці та відпочинку для робочих і службовців, що зайняті на роботах із шкідливими умовами праці (за галузями народного господарства)";

- Перелік важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок, [N 256-93](#);
- Граничні норми підймання і переміщення важких речей жінками, [N 241-93](#);
- Перелік важких робіт і робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці неповнолітніх, [N 46-94](#);
- Рекомендації з працевлаштування вагітних жінок на підприємствах Мінморфлоту, N 08-14/10.

7.3. Графіки, що регламентують роботи корпусників, теслів, малярів, трубопроводників, такелажників, слюсарів, зварників для цехових умов і у теплий період року, робітників апарату управління цехів подані у розділі 11 КД 31.93.59-79 [201].

7.4. При проведенні робіт на відкритих майданчиках і у неопалюваних приміщеннях холодної пори року необхідно встановлювати перерви для обігріву працюючих. Час перерви входить до рахунку робочого часу.

7.5. Несприятливі метеорологічні умови, за яких обов'язкові перерви на обігрів, вважаються:

- температура повітря від - 10 гр. С при швидкості вітру 4 - 5 м/с;
- температура повітря - 15 гр. С при швидкості вітру до 2 м/с;
- температура повітря від - 15 до - 20 гр. С при швидкості вітру до 2 м/с;
- температура повітря - 20 гр. С і нижче при відносному штилі.

Довжина перерв встановлюється окремо для кожного СБЗ, СРЗ адміністрацією за узгодженням із профспілкою і держсанепідслужбою, виходячи з вимог Правил роботи на відкритому повітрі у холодний час року.

7.6. При організації робіт за трьохзмінним графіком послідовність чергування змін повинна відповідати закономірності біологічних природних ритмів: день - вечір - ніч (денна, вечірня і нічна зміни).

7.7. У розпорядку денному працюючих повинні бути передбачені обов'язкові для всіх змін перерви на обід у середині зміни довжиною від 30 хв. до 1 години.

7.8. Протягом робочих змін для всіх працюючих повинні бути встановлені регламентовані перерви для відпочинку, що входять у норму робочого часу*.

* Призначення повинно задовольняти вимогам нормативних документів, цих Правил.

7.9. Особи, що працюють на підйимально-транспортних машинах і механізмах, повинні 2 - 3 рази у першу і другу половину зміни у період організованих і технологічних пауз проводити фізкультхвилинки з метою усунення втомленості, що пов'язана з монотонною роботою, напругою зорового аналізатора, вимушеним положенням тіла та інше.

Вимоги до персоналу

7.10. Персонал повинен:

- пройти медичний огляд відповідно до вимог [наказу Мінздрава СРСР N 555](#), [наказу МОЗ України "Про затвердження Списку професійних захворювань та Інструкції щодо його застосування" N 23/36/9 від 02.02.95 р.](#), [наказу N 45 МОЗ України](#) і не мати медичних застережень для проведення робіт, що визначені його виробничими обов'язками;
- пройти професійний відбір у відповідності до [Переліку робіт, де є потреба у професійному відборі 263/121-94](#);
- пройти відповідно профілю і об'єму виконуємих робіт навчання й атестацію відповідно до ДСТ 12.0.004-90 "Організація навчання робітників безпеки праці. Загальні положення";
- пройти інструктаж з техніки безпеки і виробничої санітарії відповідно до "Типового положення про порядок проведення інструктажу з техніки безпеки і виробничої санітарії працюючих на підприємствах і в організаціях суднобудівельної промисловості", "Методики проведення інструктажу з техніки безпеки і виробничої санітарії на підприємствах галузі" N 74038-70, ГКЛІ 0302-121 "Переліку професій робочих і робіт";
- пройти навчання і інструктаж з правильного використання засобів індивідуального захисту.

7.11. Питання професійного добору повинні вирішуватися на основі [наказу МОЗ України N 263/121-94](#) і "Міжгалузевих методичних рекомендацій з психофізіологічного професійного відбору".

7.12. Для працюючих у шкідливих умовах праці повинні передбачатися пільги, що регламентовані "Переліком виробництв, професій і посад, робота на яких надає право на безкоштовне одержання лікувально-профілактичного харчування у зв'язку із особливо шкідливими умовами праці й правилами видачі лікувально-профілактичного харчування", "Порядок безкоштовної видачі молока або інших рівноцінних харчових продуктів робітникам з шкідливими умовами праці" N 06-14/7-14-88, "Методичних рекомендацій по організації профілактичного харчування робітникам, що контактують з важкими металами" N 3084-84.

7.13. Допуск до роботи робочих, що переведені з іншої роботи, а також використання персоналу за сумісництвом професій припустимі тільки після виконання вимог цих Правил.

7.14. Дозволено піднімати і переміщувати вручну вантажі масою до 35 кг (чоловікам старшим за 18 років), до 20 кг (жінкам старшим за 18 років), до 16 кг (юнакам 16 - 18 років) і до 10 кг (дівчатам 16 - 18 років), відповідно до [Граничних норм піднімання і переміщення важких речей жінками N 241-93](#), [Перелік важких робіт і робіт із шкідливими або небезпечними умовами праці, на яких забороняється використання праці неповнолітніх N 46-94](#), [Перелік важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється використання праці жінок N 256-93](#).

7.15. Виробничий персонал повинен бути забезпечений спецодягом, спецвзуттям відповідно до діючих директивних документів.

7.16. Виробничий персонал зобов'язаний дотримуватися вимоги з техніки безпеки, виробничої санітарії, гігієни праці та протипожежної безпеки, що передбачені відповідними правилами, інструкціями, правильно користуватися виданим спецодягом і спецвзуттям, утримувати у порядку і чистоті своє робоче місце.

7.17. Виробничий персонал зобов'язаний не допускати виникнення травмонебезпечних ситуацій у процесі своєї діяльності, а при виявленні і виникненні подібних ситуацій негайно застосовувати заходи до їх усунення.

Засоби індивідуального захисту (ЗІЗ)

7.18. Виробничий персонал зобов'язаний застосовувати ЗІЗ, що рекомендовані для зменшення або запобігання впливу на організм людини небезпечних і шкідливих виробничих факторів.

7.19. Забезпечення робочих ЗІЗ здійснюється відповідно з вимогами і нормами:

- Норми безкоштовної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту робочих і службовців морського транспорту.

7.20. Вибір засобів індивідуального захисту повинен здійснюватися з урахуванням усього комплексу шкідливих виробничих факторів.

7.21. У СБЗ, СРЗ, РЕБФ, РМФ повинні бути передбачені спеціально обладнані приміщення для ремонту, зберігання і перевірки ЗІЗ працюючих.

7.22. Спецодяг, спецвзуття, ЗІЗ та інші пристосування повинні відповідати вимогам ДСТ 12.4.011-89 "Засоби індивідуального захисту працюючих. Класифікація".

7.23. При вмісті у повітрі робочої зони пилу, шкідливих речовин і газів вище гранично допустимих концентрацій, роботи без ЗІЗ *забороняються*.

7.24. При зміні метеорологічних умов, що впливають на більш інтенсивне виділення токсичних речовин у повітря робочої зони (дощ, вітер і т. ін.), роботи повинні бути припинені чи прийняті заходи до створення безпечних умов проведення робіт.

7.25. За кожним працюючим повинен бути закріплений комплект ЗІЗ: спецодяг, спецвзуття, респіратор, протигаз, захисні окуляри, рукавички або рукавиці та ін. захисні окуляри, протигаз повинні бути відповідних розмірів і підбиратися індивідуально.

7.26. ЗІЗ, що використовуються для роботи, повинні відповідати вимогам нормативно-технічної документації на їх виготовлення і бути у справному стані з урахуванням допустимого часу роботи (строку служби) засобу захисту в цілому або окремих його частин.

7.27. ЗІЗ повинні використовуватися тільки за своїм прямим призначенням, відповідно до інструкції з їх експлуатації.

7.28. ЗІЗ слід вибирати з урахуванням характеру й умов виробничого процесу в залежності від виду і рівня небезпечних і шкідливих виробничих факторів (шуму, вібрації, усіх видів випромінювання, радіації, запилення, загазовування, метеофакторів, дії електричного струму, токсичних речовин і т. ін.).

7.29. Для захисту органів дихання працюючих від надходження шкідливих речовин у паро-, газо-, аерозольних фазах повинні використовуватися адекватні виду небезпеки ЗІЗ органів дихання (ЗІЗОД) у відповідності до вимог ДСТ 12.4.034-85 "Засоби індивідуального захисту органів дихання. Класифікація", ДСТ 12.4.041-89 "Респіратори фільтрувальні. Загальні технічні умови", ДСТ 12.4.028-76 "Респіратори ШБ-1 "Лепесток". Технічні вимоги".

7.30. При виборі ЗІЗОД повинні бути враховані їх захисні й експлуатаційні властивості, конструктивні особливості, склад і кількість вмісту шкідливих речовин у повітрі робочої зони й зони дихання працюючих, специфіка виробничих операцій і важкість праці. Правила вибору, експлуатації, нормування роботи в них, строки служби у посібниках по ЗІЗОД.

7.31. Протипилові респіратори застосовуються у тих випадках, коли кількість аерозолей у повітрі робочої зони не перевищує 300 - 400 мг/м³, а вміст шкідливих паро- і газоподібних речовин не перевищує гранично припустимих концентрацій (ГПК).

7.32. Протигазові і універсальні респіратори застосовуються в умовах умісту у повітрі шкідливих паро- і газоподібних домішок у кількостях, що не перевищує 10 - 15 ГПК. При цьому універсальні респіратори доцільно використовувати за одночасної присутності у повітрі аерозолей, паро-, газоподібних речовин.

7.33. Промислові протигазу застосовують при вмісті у повітрі робочої зони парів і газів, що перевищує ГПК у 10 - 15 разів, але не більше 0,5 % об'єму. У випадку одночасної присутності в повітрі парів або газів і аерозолей повинні використовуватися коробки малого і великого габариту, до складу яких входять протиаерозольні фільтри.

7.34. Фільтруючі респіратори і протигазу застосовують тільки при вмісті кисню в оточуючому середовищі не менше 19 %.

7.35. Шлангові дихальні апарати з повітрязабезпеченням від повітрעדуюк або мережі компресорного повітря застосовують для захисту органів дихання в умовах збільшеного вмісту шкідливих речовин.

7.36. При роботі з небезпечними речовинами крім ЗІЗОД, що видаються працюючим для індивідуального користування, повинен бути забезпечений їх аварійний запас, який зберігається у легкодоступних місцях.

7.37. Щоденно після роботи лицеві частини протигазів і респіраторів повинні бути промиті теплою водою з милом і продезинфіковані ватним тампоном, змоченим у спирті або 0,5 % розчині марганцевокислого калію. Після дезінфекції лицеві частини необхідно знову промити чистою водою і висушити при температурі 30 - 35 гр. С.

7.38. Для захисту рук і ніг при роботі з пиловими отруйними речовинами слід застосовувати спеціальні рукавички і захисні чоботи відповідно до вимог ДСТ 12.4.010-75 "Засоби індивідуального захисту. Рукавички спеціальні. Технічні умови". *Забороняється* використання медичних гумових рукавичок.

Застосування захисних рукавичок і рукавиць не виключає необхідності застосування захисних мазей і паст.

7.39. Для захисту очей від шкідливих парів, газів і пилу слід застосовувати протипилові окуляри відповідно до вимог ДСТ 12.4.003-85 "Окуляри захисні. Типи".

7.40. Для захисту очей і обличчя від випромінень при проведенні електро- і газозварювальних робіт робітники повинні забезпечуватися захисними щитками, що відповідають вимогам ДСТ 12.4.023-84 "Щитки захисні лицеві. Загальні технічні вимоги і методи".

7.41. Захист очей від попадання твердих часток, пилу, бризок, рідини і впливу інших шкідливих і небезпечних виробничих факторів повинен забезпечуватися з допомогою захисних окулярів, що відповідають вимогам ДСТ 12.4.013-85 "Окуляри захисні. Загальні технічні умови".

7.42. Світлофільтри для окулярів і щитків повинні добиратися відповідно до діючих нормативних документів.

7.43. Захист від шуму повинен забезпечуватися застосуванням навушників, протишумових касок або антифонів - вкладишів згідно ДСТ 12.4.051-87 "Засоби індивідуального захисту органу слуху. Загальні технічні умови".

7.44. З метою зниження шкідливого впливу локальної вібрації слід використовувати спеціальні рукавиці з амортизаційною прокладкою, що відповідають ДСТ 12.4.002-74 "Засоби індивідуального захисту рук від вібрації. Загальні технічні вимоги".

Для захисту від дії загальної вібрації повинно використовуватися спеціальне взуття відповідно до вимог ДСТ 12.4.024-76 "Взуття спеціальне віброзахисне. Загальні технічні вимоги".

7.45. При роботах з речовинами, що виявляють шкідливий вплив на шкіру, робітникам повинні видаватися профілактичні пасти, мазі, а також дезінфікуючі і змиваючі засоби.

7.46. Для захисту шкіри рук від дії шкідливих речовин подразнюючого характеру і що проникають через шкіру, слід використовувати рукавички відповідно до вимог ДСТ 12.4.010-75, а також захисні мазі і пасти відповідно до каталога-довідника "Засоби індивідуального захисту працюючих на виробництві".

7.47. При виконанні робіт, що пов'язані з небезпекою падіння з висоти, повинні застосовуватися запобіжні монтерські пояси і страхувальні канати, які повинні відповідати вимогам нормативно-технічних документів, мати паспорт і періодично піддаватися випробуванню згідно з вимогами НТД.

7.48. ЗІЗ повинні зберігатися відповідно до технічних умов, ізольовано від інших предметів і матеріалів. ЗІЗ повинні видаватися виробничому персоналу тільки після їх очищення, обезжирювання і дезінфекції.

7.49. На підприємствах повинен бути розроблений перелік цехів, дільниць, видів робіт, для яких встановлене обов'язкове носіння захисних касок.

7.50. Спецодяг повинен піддаватися своєчасному ремонту і пранню, а при необхідності - дегазації і дезінфекції, захисний одяг - дезактивації і пранню.

7.51. Прання, ремонт і обеззараження спецодягу повинні проводитися централізовано. Винос спецодягу з виробництва і прання його у хатніх умовах *забороняється*.

8. Вимоги до недопущення забруднення навколишнього середовища. Вимоги до охорони водоймищ

8.1. Об'єкти СБЗ, СРЗ, РЕБФ, РМФ на прибережних ділянках річок та інших водоймищ повинні мати планувальні відмітки майданчиків не менше ніж на 0,5 м вище розрахункового найвищого горизонту вод.

8.2. Речовини, що забруднюють воду і містяться у виробничих і побутових стічних водах, а також у технологічних і побутових відходах і норми гранично припустимої концентрації цих речовин у сумішах, що викидаються, повинні регламентуватися вимогами [СанПіН N 4630-88](#), [СанПіН N 4631-88](#), [МАРПОЛ 73/78](#) Міжнародна конвенція із запобігання забруднення з суден 1973 р. міжвідомчих, "Правил охорони від забруднення прибережних вод морів" N 2988-84.

8.3. На об'єктах СБЗ, СРЗ, РЕБФ, РМФ повинно додержуватися вимог охорони прибережних вод від забруднення відповідно до вимог, що викладені у [СанПіН N 4630-88](#) і [СанПіН N 4631-88](#), ГСТ 5.3993-81 "Охорона вод від забруднення при будівництві і ремонті суден. Технічні вимоги", КД 5.318.059-86 "Загальні вказівки з охорони вод від забруднення при будівництві, переобладнанні і ремонті суден".

8.4. Усі рішення з питань водопостачання, каналізації й охорони вод у схемах генеральних планів об'єктів СБЗ, СРЗ, РЕБФ, РМФ повинні проводитися відповідно до "Тимчасових вказівок про порядок представлення, розгляду й узгодження проектів (розділів, пунктів) водопостачання і каналізації об'єктів, що будуються або реконструюються (РСН 330-82).

8.5. Підприємство-будівник у технологічній документації, що розроблюється, у розділі "Охорона природи" повинне передбачати заходи по запобіганню забруднення оточуючого середовища, забезпечення переробки технологічних і побутових відходів, що не підлягають за своїм складом регенерації або використанню в якості вторинних енергоресурсів, до одержання кінцевого продукту, що не являє небезпеки для оточуючого середовища (грунту, атмосфери, гідросфери, біосфери).

8.6. Заходи, що передбачаються у технологічній документації, повинні бути узгодженими з органами санепідслужби і регіонального управління з охорони та раціонального використання природного середовища.

8.7. Цех плавзасобів повинен забезпечувати збирання з поверхневих вод і дна акваторії нафтопродуктів та інших випадково потрапивших у воду відходів, а також забезпечувати збирання з суден, що знаходяться на будівельних місцях, і власних плавзасобів із подальшою передачею на берегові або плавучі очисні засоби стічних і господарчо-побутових вод, відпрацьованих і зібраних нафтопродуктів, харчових, побутових, технологічних та інших відходів.

8.8. Організація скидання стічних і господарчо-побутових вод з будівельних місць у каналізацію повинна відповідати вимогам розділу 1 БНіП 2.04.03-85.

8.9. У районі водокористування (у бік моря від урізу води 3,9 км і по обидва боки від району водокористування по лінії зрізу води - 10 км) *забороняється* скидання всіх видів відходів і стічних вод, включаючи очищені і обеззаражені господарчо-побутові, виробничі

зливні, колекторно-дренажні, збросові та ін. стічні води. У зоні санітарної охорони *забороняється* скидання усіх видів неочищених і необеззаражених стічних вод; поховання хімічних речовин і забруднених донних відкладень і ґрунтів, одержаних у результаті днопоглиблювальних робіт; скидання пульп, кубових залишків і осадків, що утворилися у результаті знешкодження стічних вод, а також експлуатації суден; скидання стічних вод, у тому числі, очищених і обеззаражених, якщо вони містять речовини, на які не встановлені ГПК, ОБРВ і для яких немає методів аналітичного контролю.

8.10. СБЗ, СРЗ та інші виробничі об'єкти дотичні до охоронного прибережного району повинні оснащуватися й обладнуватися спеціальною санітарною технікою і засобами захисту моря від забруднення, що забезпечують виконання вимог СанПіН N 4631-88.

8.11. Нагляд за чистотою акваторії СБЗ, СРЗ, РЕБФ, РМФ та очистку її від випадково потрапивших у воду відходів виробництва і нафтопродуктів повинні здійснюватися підрозділом плавзасобів підприємства з урахуванням вимог РТМ 31.3-78 "Інструкція збирання, видалення і знешкодження сміття морських портів" і КД 31.04.01-79 "Правила проведення робіт з очистки забруднених територій портів".

Вимоги до запобігання забруднення атмосферного повітря

8.12. Вміст шкідливих речовин у повітрі робочої зони не повинен перевищувати рівень ГДК для повітря населених місць, а для районів зони рекреації на рівні 0,8 ГДК. У місцях організованого і неорганізованого повітрязабору системами вентиляції й кондиціонування повітря вміст шкідливих речовин у зовнішньому повітрі не повинен перевищувати 30 % ГДК для робочої зони підприємства. Вміст шкідливих речовин в атмосферному повітрі навкруг СБЗ, СРЗ, РЕБФ, РМФ, на зовнішній межі СБЗ, СРЗ, РЕБФ, РМФ не повинен перевищувати рівень ГДК для повітря населених місць і для районів зони рекреації - на рівні 0,8 ГДК.

8.13. Відповідно до вимог ДСТ 17.2.3.02-78 "Охорона природи. Атмосфера. Правила встановлення припустимих викидів шкідливих речовин промисловими підприємствами", КД 31.06.03-83 "Порядок нормування викидів для судноремонтних підприємств ММФ. Методичні вказівки", КД 52.04.186-89 "Керівництво по контролю за забрудненням атмосфери", у разі відсутності затверджених ГДК яких-небудь інгредієнтів викидів розробляються і зазначаються значення гранично припустимих викидів (ГПВ) цієї категорії викидів або тимчасово узгоджених викидів.

8.14. Значення ГПВ для кожного джерела викидів підприємства і кожної шкідливої речовини повинні встановлюватися з урахуванням результатів розрахунків забруднення атмосфери, що виконуються у відповідності до вимог ГНД-86.

8.15. При оцінці ступеню забруднення атмосферного повітря при сумішній присутності декількох речовин необхідно враховувати ефект біологічного підсумовування відповідно до ступенів ГДК, а також при розрахунках необхідно враховувати фонові концентрації.

8.16. Керівники об'єктів, діяльність яких пов'язана з викидом забруднюючих речовин в атмосферу, зобов'язані:

- втілювати постійний облік і контроль кількості й складу забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферу;

- узгоджувати з органами і установами санепідслужби всі зміни у технологічному процесі або устаткуванні;
- приймати заходи, що забезпечують виключення забруднення атмосферного повітря населених місць;
- інформувати органи санітарного нагляду про всі випадки залпових викидів шкідливих речовин в атмосферу, розробляти заходи відвернення аналогічних ситуацій.

8.17. *Забороняється* збільшення продуктивності технологічних агрегатів, що супроводжується збільшенням об'єму відходних газів або концентрації у них шкідливих речовин, без одночасної реконструкції газопилоуловлюючих установок.

Санітарна охорона ґрунту

8.18. Санітарний стан ґрунту території СБЗ, СРЗ, РЕБФ, РМФ повинен забезпечувати її безпеку у гігієнічному і епідеміологічному відношенні.

Визначення показників, що характеризують стан ґрунту, радіоактивні речовини, канцерогенні речовини, бактерії групи кишкової палички, анаеробні мікроорганізми, а при наявності відповідно джерела забруднення: важкі метали, нафта і нафтопродукти, феноли леткі, сірчаністі сполуки та інші, регламентуються ДСТ 17.4.2.01-81 "ґрунти. Номенклатура показників санітарного стану".

8.19. Необхідно здійснювати регулярний збір, видалення й обеззараження промислових відходів. Найбільш оптимальний варіант є організація централізованого видалення і приймання промислових відходів на спеціально обладнаній ділянці.

8.20. Будування відвалів, шлаконакоплювачів припустиме тільки при обґрунтуванні неможливості утилізації відходів і побудові для промвузлів централізованих (групових) відвалів. Ділянки під них повинні розташовуватися за межами підприємств і поясу зон санітарної охорони підземних джерел із додержанням санітарних норм.

8.21. Відвали, що містять вугілля, миш'як, свинець, ртуть та інші запальні й токсичні речовини, повинні відокремлюватися від житлових і громадських будівель СБЗ, СРЗ, як встановлено ГНД-86.

8.22. Відповідно до вимог "Порядку накопичення, транспортування, обеззараження і поховання токсичних промислових відходів" N 3183-84, ДСТ 17.606.1979, СП N 3938-85 на кожному підприємстві СБЗ, СРЗ повинна бути розроблена інструкція по збиранню, зберіганню, тарпакуванню й транспортуванню відходів, що виключає забруднення ними ґрунту, повітря і водоймищ.

Додаток 1

Розподіл робітників за групами виробничих процесів

Найменування професій	Група виробничих процесів (за БНіП 2.09.04-87)	
	робота у цеху	робота на судні
Верстатники на металорізальних, деревообробних, ковальсько-пресових та інших верстатах (крім обробки чавуну і пластмас, робіт з застосуванням МОР і роботи на електроіскрових верстатах)	1б	-
Верстатник з обробки чавуну і пластмас, робота із застосуванням МОР і робота на електроіскрових верстатах	1в	-
Шліфувальник	1в	-
Оператор верстатів із ЧПУ	1б	-
Слюсар механо-збірних робіт	1в	2г
Слюсар з ремонту і випробувань паливної апаратури	3б	-
Слюсар-суднокорпусник, слюсар-трубопровідник, слюсар-електромонтажник, збиральник корпусів	1б	2г
Машиніст крану (крановщик):		
- корпусообробне виробництво, формувально-збиральне відділення, склади шихти, формовочних матеріалів	1б	
- заливальне відділення	2б	
- на відкритій естакаді	2г	
- гальванічний цех	3б	
Випробувач на герметичність	2в	2в
Копровщик, машиніст копрів, пресувальник металу	1б	
Різальник брухту	1в	
Залівник свинцево-олов'янистими сплавами, металобрухту, лудильник гарячим способом, заварник відливок, закальник	3б	2г
Гравільник, комплектувальник виробів та інструментів, контролер вимірювальних приладів	1а	
Ливарник, вагранник	2б	
Гідропіскоструйник, гідрочистильник	2в	
Землероб	1б, 1в, 3б	
Гальванік, коректувальник ванн, акумуляторник, оператор ультразвукової установки, різальник металів абразивами	3б	

Терміст	2а	-
Газозварник, газорізник, електрозварник	2б	2г, 2б
Оператор зварювальних автоматів і газорізальних машин	2а	-
Трубозгибальник	2а	-
Мідник, паяльщик	3а, 2г	3а
Пропітник, робочий виготовлення фарб	3б	-
Маляр, клейщик	3б	2г, 3б
Маляр-шкрябщик	-	2г, 3б
Оператор машин із сухої очистки корпусів суден	-	2г
Мийщик деталей із застосуванням рідин 3 і 4 класу небезпеки	2в	-
Мийщик деталей із застосуванням рідин 2 класу небезпеки	3б	-
Такелажник	1в	2г, 1в
Тесля, столяр	1б	2г
Водій попідложного транспорту	1б	-
Водій внутрішньоцехового транспорту	1в	-
Допоміжні робітники цехів	1в	-
Робітники:		
складу лісового господарства	1а	2г
складу будівельних матеріалів	1б	2г
складу сталі	-	2г
центрального інструментального складу, центрального матеріального складу, складу готової продукції, складу устаткування, СЗЧ, демонтованого суднового обладнання, обмінного фонду, заводського обладнання, складу хімікатів у тарі, складу балонів із технічними газами	1б	-
складу лакофарбових матеріалів	3б	-
складу ПММ	3б	3б
складу сміття	-	3б

Санітарно-побутові приміщення для робітників, ІТР та обслуговуючого персоналу в залежності від груп виробничих процесів (БНіП 2.09.04-87)

Групи виробничих процесів	Санітарна характеристика виробничих процесів	Розрахункова кількість робітників		Тип гардеробних, кількість	Спеціальні побутові приміщення й будови
		1 душ	1 кран		
1	Процеси, які викликають забруднення речовинами 3 і 4 класів безпеки:				
1а	- тільки рук	25	7	загальні, 1 відділення	-
1б	- тіла і спецодягу	15	10	загальні, 2 відділення	-
1в	- тіла і спецодягу, що вилучаються із застосуванням спеціальних засобів	5	20	роздільні, 2 відділення	хімчистка та прання спецодягу
2	Процеси, які відбуваються при надлишку явного тепла або несприятливих метеорологічних умовах:				
2а	- при надлишку явного конвекційного тепла	7	20	загальні, 2 відділення	приміщення для охолодження
2б	- при надлишку явного променистого тепла	3	20	загальні, 2 відділення	- " -
2в	- пов'язані з впливом вологи, яка викликає зволоження одягу	5	20	роздільні, 1 відділення	сушіння спецодягу
2г	- при температурі повітря до 10° С, включаючи роботи на відкритому повітрі	5	20	роздільні, 1 відділення	приміщення для обігріву, сушіння спецодягу
3	Процеси, які викликають забруднення речовинами 1 та 2 класу безпеки, а також речовинами, які мають запах:				

3а	- тільки рук	7	10	загальні, 1 відділення	-
3б	- тіла і спецодягу	3	10	роздільні, 1 відділення	хімчистка, штучна вентиляція місця зберігання спецодягу, дезобладнання
4	Процеси, які вимагають особливих умов дотримання чистоти або стерильності при виготовленні продукції	Відповідно до вимог відомчих нормативних документів			

Примітки:

1. При поєднанні різних груп виробничих процесів тип гардеробних, кількість душових сіток і кранів умивальних слід передбачати по групі із найвищими вимогами, а спеціальні побутові приміщення й будови - по підсумкових вимогах.
2. У процесах групи 1а душові й шафи, в процесах 1б і 3а лави біля шаф допускається не передбачати.
3. При будь-яких процесах, пов'язаних з виділенням пилу й шкідливих речовин, в гардеробних повинні бути передбачені респіраторні (кількість за списком), а також приміщення й обладнання для обезпилення і знешкодження спецодягу (на кількість осіб у зміну).
4. У мобільних будівлях з блок-контейнерів дозволяється зменшувати розрахункове число душових сіток на 60 %.
5. При роботі з інфікованими і радіоактивними матеріалами, а також з речовинами, шкідливими для людини при проникненні через шкіру, санітарно-побутові приміщення слід проектувати згідно з відомчими нормативними документами.
6. Згідно з відомчими нормативними документами припускається відкрите зберігання спецодягу, у тому числі на вішалці.
7. Шкідливі речовини слід приймати за ДСТ 12.1.007-76 класи шкідливості речовин - за ДСТ 12.1.005-88.



